Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Камуністычная Партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

Орган ЦК і Мінскага Абкома КП(б)Б

№ 212 (6791) | 12 верасня 1940 г., чацвер | ЦАНА 10 КАП.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

5 кастрычніка — XIV з'езд ЛКСМБ.

Стан азімых пасеваў.

Напярэдадні слаўнай гадавіны: Удзельнікі вызваленчага паходу радасна сустракаюць свята. Дзяржаўная дапамога многадзетным мацерам заходніх абласцей. Новыя вытворчыя перамогі. Пружанскі і Шэрашэўскі раёны выканалі план збожжапаставак.

ДА 1-Й ГАДАВІНЫ З'ЕДНАННЯ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА: **20 ГОД БЯСПРАЎЯ, ЦЕМРЫ, ПАКУТ І ЖАБРАЦТВА.** (Матэрыялы аб жудасных годах пакут працоўных у былой панскай Польшчы).

НАД ВЫЗВАЛЕНАЙ ЗЯМЛЁЙ СВЕЦІЦЬ СОНЦА НОВАГА ЖЫЦЦЯ. (Матэрыялы аб поспехах, якіх дабіліся працоўныя заходніх абласцей БССР за год свабоднага жыцця пад чырвоным сцягам Саветаў).

Польскі дзяржаўны тэатр БССР — на ўздыме. (Гутарка з нам. нач. Упраўлення па справах мастацтваў пры СНК БССР т. Ф. І. Дадзіомавай).

Прыезд групы польскіх савецкіх пісьменнікаў у Мінск.

Падрыхтоўка да юбілеяў Янкі Купалы і Змітрака Бядулі.

ЗА РУБЯЖОМ:

Англа-германская вайна: Англійскія паведамленні. Германскія паведамленні. Тактыка германскай авіяцыі. Вынікі бамбардыроўкі Лондана. Бамбардыроўка Берліна.

Зводка італьянскага камандавання.

Страты італьянскай арміі.

Успалымняючыяся лісточкі цэлюлозы.

Ваенныя дзеянні ў Кітаі.

ВЫВЕЗЦІ І АДГРУЗІЦЬ ЗДАБЫТЫ ТОРФ!

Наступілі рашаючыя дні сушкі, вывазкі і адгрузкі здабытага торфу. Зараз поспех тарфянога сезона залежыць ад паваротлівасці і ініцыятывы камандзіраў вытворчасці, ад іх умення правільна арганізаваць і расставіць рабочую сілу, ад максімальнага скарыстання транспарта і механізмаў.

Тарфяны сезон 1940 года ў выніку шырокага разгортвання сацыялістычнага спаборніцтва і стаханаўскага руху прынёс рад новых, большэвіцкіх перамог не толькі асобных тарфянікаў, але і цэлых калектываў. Торфзаводы «Міхапавічы» (дырэктар тав. Розаў), «Татарка» (дырэктар тав. Хайкін), «Хвойны Масток» (дырэктар тав. Менх), імені Даумана (дырэктар тав. Віхроў), «Лукскае» (дырэктар тав. Мядзведзеў) і іншыя датэрмінова выканалі сезонны план. Яны даюць дзяржаве звыш плана дзесяткі тысяч тон торфу.

Гэтыя торфзаводы дабіліся поспехаў у сваёй рабоце не таму, што яны былі пастаўлены ў нейкія асабліва добрыя ўмовы. Не. Яны дабіліся іх дзякуючы чоткай арганізацыі працы, шырокаму разгортванню сацыялістычнага спаборніцтва. Лепшыя стаханаўскія брыгады паказалі праўдныя ўзоры барацьбы за датэрміновае выкананне сезоннага задання. Брыгада тав. Мядзведзева з торфзавода «Міхапавічы» яшчэ 8 ліпеня выканала свой план. Стаханаўская брыгада тав. Новікава з торфзавода «Лукскае» выканала сезонны план на 30 дзён раней тэрміна. Стаханаўкі гэтага-ж завода тт. Гацько і Масцейкава на сушцы і штабялёўцы торфу выконваюць свой план на 200 і больш процантаў.

Кіраўнікі, рабочыя калектывы гэтых прадпрыемстваў не забываюць старую ісціну, што здабыты, але няўбраны і нявывезены торф яшчэ не паліва. Яны змагаюцца за тое, каб высушыць увесь здабыты торф, вывезці і адгрузіць яго, даць сацыялістычнай прамысловасці добраякаснае паліва.

На фоне добрай работы лепшых калектываў асабліва нездавальняючым трэба лічыць агульны ход сушкі, вывазкі і адгрузкі торфу па рэспубліцы.

Узяць хоць-бы такое буйнае прадпрыемства, як Асінторф (дырэктар тав. Амельчанка, галоўны інжынер тав. Ракус). Гэты завод па свайму тэхнічнаму аснашчэнню стаіць на першым месцы ў БССР. Тут на ўборцы торфу прымяняюцца ўборачныя машыны. Але завод па сушцы торфу недапушчальна адстае. Кіраўнікі гэтага прадпрыемства ў першай палавіне сезона запусцілі сушку, і гэта дае сябе адчуваць у другой палавіне. 70 проц. ад агульнай здабычы знаходзіцца яшчэ ў працэсе апрацоўкі. 84 тысячы тон торфу не вывезена з палёў.

Дрэннае становішча з сушкай і вывазкай торфу на Асінторфе ставіць пад пагрозу нармальную работу прадпрыемстваў Віцебска, Магілева, Оршы.

Ніхто не паверыць, што адставанне Асінторфа, як гэта сцвярджае тав. Амельчанка, выклікана дажджлівым летам. Завесці ўсю справу да надвор'я, хоць яно і адыгрывае пэўную ролю, нельга. Прычына адставання завода ў тым, што ў кіраўнікоў яго нехапае распарадчасці, ініцыятывы, умення прыстасаваць работу да капрызаў прыроды.

Неарганізаванасць, стыхійнасць у рабоце [illegible] таксама выклікае [illegible] у сушцы торфу. На заводзе «Чырвоны сцяг» [illegible] 62 тысячы тон торфу.

Дырэктар гэтага завода тав. Рыбінскі, галоўны інжынер тав. Корнук, як і кіраўнікі Асінторфа, карыстаюцца ліберальнымі адносінамі з боку Наркамата мясцовай паліўнай прамысловасці [illegible] дзяржаўным планам.

На многіх торфзаводах не ўсё добра і з транспартам. Торфзаводы ў пагоні за колькасцю здабычы пагардзілі такім важным участкам работы, як падрыхтоўка транспарта да вывазкі прадукцыі. Не былі своечасова адрамантаваны ваганеткі, матавозы, не заключаны дагаворы з калгасамі на вывазку торфу. У выніку такой бясклопатнасці кіраўнікоў наркамата, трэстаў і дырэктароў заводаў на гэтым участку адчуваецца вялікі прарыў.

Так, на торфзаводзе «Татарка», згодна пастановы ўрада, павінна быць к пачатку верасня 60 ваганетак. На сёння торфзавод мае толькі 30. Але і яны зношаны і штодзённа прастойваюць у рамонце. Пуці няспраўныя, у выніку чаго ваганеткі з нагружаным торфам часта апракідваюцца, прыходзіцца адрываць рабочых ад пагрузкі. Завод замест 400—500 тон торфу штодзённа вывозіць 200—250 тон. Аб гэтых справах добра ведае Магілеўскі торфтрэст, ведае і наркамат, але яны ніякіх мер не прымаюць, каб палепшыць транспартную гаспадарку завода.

Не лепшае становішча і на торфзаводзе «Чырвоны сцяг». Тут таксама нехапае ваганетак. Большасць іх патрабуе капітальнага рамонту. Вызначаныя для гэтай мэты 600 кубаметраў дошак Наркамлес чамусьці не адпускае. У тупіку не заменены шпалы, няма жалезных накладак.

Запушчанасць транспарта адчуваецца і на іншых торфзаводах. Гэту запушчанасць трэба быстра ліквідаваць. Неабходна, каб Наркамат мясцовай паліўнай прамысловасці, трэсты, кіраўнікі торфзаводаў прынялі ўсе залежачыя ад іх меры і наладзілі транспартную гаспадарку заводаў. Для гэтага неабходна паменш сядзець у кабінетах, паменш кіраваць загадамі, а больш бываць на заводах, увахозіць ва ўсе дэталі работы і дапамагаць прадпрыемствам.

Вялікім тормазам у адгрузцы торфу з'яўляецца невыкананне чыгункай дагавораў аб своечасовай падачы дастатковай колькасці вагонаў. Напрыклад, торфзавод «Чырвоны сцяг» за жнівень месяц па віне чыгункі недагрузіў 1500 вагонаў, што складае 5 тысяч тон торфу. Начальнік-жа 5 аддзялення службы руху тав. Карасёў такое становішча лічыць нармальным.

Торфзавод «Дукоры» павінен быў у жніўні адгрузіць 900 вагонаў, а адгрузіў толькі 500. 400 вагонаў чыгунка па невядомых прычынах не дала. Тое-ж самае можна сказаць і пра торфзаводы імені Орджанікідзе, «Татарка» і іншыя, якія па віне чыгункі не выконваюць плана адгрузкі торфу.

Час не церпіць. Нельга больш траціць ні аднаго дня. Наркамат, трэсты, кіраўнікі торфзаводаў, чыгункі павінны мабілізаваць усе неабходныя сродкі, каб узмоцненай работай пакрыць запазычанасць перад дзяржавай.

Кіраўнікам тарфяных прадпрыемстваў трэба паклапаціцца аб тым, каб не паўтарыць леташніх памылак, калі дастаўлялі электрастанцыям і прадпрыемствам торф высокай вільготнасці і зольнасці. Строга кіравацца Указам ад 10 ліпеня, адгрузіць торф высокай якасці — кроўны абавязак торфзаводаў.

Нельга дапускаць такога з'явішча, калі многія торфзаводы ў пагоні за колькасцю забываюць пра якасць. 30 проц. здабытага торфу па аналізу мае 45 проц. вільгаці. Гэта значыць, што спажыўцам прыходзіцца транспартаваць [illegible] 30 проц. [illegible] вады.

Адсюль непамернае падаражанне паліва — дроў, нафты, павышэнне электраэнергіі.

Вінаватых у бракаробстве, у растратах дзяржаўных сродкаў трэба прыцягваць да суровага пакарання.

Партыя, урад паставілі перад тарфянікамі задачу — стварыць на зіму на электрастанцыях, на прадпрыемствах гарадоў месячны запас паліва. Гэта задача павінна быць выканана. Вывезці, адгрузіць у тэрмін здабыты торф — абавязак кіраўнікоў і ўсіх рабочых тарфяной прамысловасці, усіх раённых арганізацый.

СТАН АЗІМЫХ ПАСЕВАЎ

У БССР масавая сяўба азімых — жыта і пшаніцы — праходзіць з вялікім [illegible]. Даволі значныя апады, якія выклікалі [illegible] глебы, затрымалі сяўбу. [illegible]

Першая дэкада верасня характарызуецца пераважна цёплым, з частымі ападамі надвор'ем. З 11 верасня, назіраліся лёгкія замаразкі.

Такія ўмовы надвор'я ў поўнай меры спрыялі [illegible] азімых.

[illegible] па ўсёй тэрыторыі БССР пачаліся дружныя ўсходы азімых жыта. [illegible] У заходніх абласцях [illegible] пшаніцы.

Стан азімых [illegible] добры. [illegible] надвор'е спрыяе [illegible] культур [illegible].

Н. ЛЕЦЯГО,
начальнік аграметстанцыі Беларускага ўпраўлення гідраметслужбы.

5-га кастрычніка — XIV з'езд ЛКСМБ

На пасяджэнні ЦК камсамола Беларусі прызначаны чарговы XIV з'езд камсамола Беларусі на 5 кастрычніка 1940 года.

У павестцы дня — справаздачныя даклады ЦК ЛКСМБ, рэвізійнай камісіі і выбары кіруючых органаў.

Да ведама дэпутатаў Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных

Паседжанне IV Сесіі Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных адбудзецца 13 верасня 1940 г., у 7 гадзін вечара, у памяшканні Дома партыйнага актыва (рог вуліц Карла Маркса і Энгельса).

Дэпутаты гарадскога Савета прапануецца [illegible] з сабой дэпутацкія пасведчанні.

ВЫКАНКОМ МІНГОРСОВЕТА ДЭПУТАТАЎ ПРАЦОЎНЫХ.

НАПЯРЭДАДНІ СЛАЎНАЙ ГАДАВІНЫ

УДЗЕЛЬНІКІ ВЫЗВАЛЕНЧАГА ПАХОДУ РАДАСНА СУСТРАКАЮЦЬ СВЯТА

(Гутарка з намеснікам начальніка Упраўлення палітычнай агітацыі і прапаганды Заходняй Асобай Ваеннай Акругі тав. Ф. Н. ВАРОНІНЫМ)

У памятныя верасьнёўскія дні 1939 года часці Заходняй Асобай Ваеннай Акругі, выконваючы загад урада і волю ўсяго савецкага народа, перайшлі граніцу былой панскай Польшчы і ўзялі пад сваю абарону [illegible] братоў-беларусаў. У байцоў і камандзіраў нашай акругі бяспрыкладны паход назаўсёды астанецца ў памяці, як найвялікшая радасная падзея.

Зараз у глухіх часцях і падраздзяленнях акругі рыхтуюцца адзначыць слаўную гадавіну вызваленчага паходу. Упраўленне палітычнай агітацыі і прапаганды акругі намеціла рад мерапрыемстваў у азнаменаванне гэтай гістарычнай даты.

У часцях праводзяцца [illegible] гутаркі [illegible] вызваленне народа [illegible] Канстытуцыі. У чырвонаармейскіх клубах арганізуюцца святочныя выстаўкі. Бібліятэкі часцей падабралі і раздалі байцам і камандзірам літаратуру, прысвечаную гадавіне 17 верасня. [illegible]

На ўрачыстых сходах перад байцамі, камандзірамі, палітработнікамі і членамі іх сем'яў з успамінамі выступяць удзельнікі вызваленчага паходу.

Упэўнена рыхтуецца да свята чырвонаармейская мастацкая самадзейнасць. На ўрачыстых вечарах са святочнай праграмай выступяць драматычныя калектывы, ансамблі песні і пляскі, лепшыя чытцы і спевакі. (БЕЛТА).

Дзяржаўная дапамога многадзетным мацерам заходніх абласцей

Пры панаванні польскіх памешчыкаў і капіталістаў становішча працоўнай жанчыны-маці ў Заходняй Беларусі было вельмі цяжкім. [illegible]

Савецкая ўлада прынесла шчасце [illegible]. Многадзетным мацерам заходніх абласцей рэспублікі аказваецца дзяржаўная дапамога. Ім ужо выплачана 408 тыс. рублёў. 116 тыс. рублёў атрымалі многадзетныя мацеры ў адной толькі Баранавіцкай вобласці.

Жанчыны ад чыстага сэрца дзякуюць савецкай уладзе, партыі і вялікаму Сталіну. Атрымліваючы дзяржаўную дапамогу, калгасніца сельгасарцелі «17 верасня» Навагрудскага раёна, Антаніна Скаварада заявіла:

— [illegible] Сталіну [illegible] барацьбітамі за новае, шчаслівае жыццё. (БЕЛТА).

Новыя вытворчыя перамогі

ГОМЕЛЬ. (Кар. «Звязды»). Разам з усімі працоўнымі арганізацыямі Беларусі дзейна рыхтуецца да гадавіны вызвалення Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны ад польскага панства [illegible] Беларускай магістралі. [illegible] 17 верасня. [illegible] 25 [illegible] звезлі звыш нормы 10.287 тон грузу. Нагон [illegible] верасня [illegible] Алейнікаў, ордэнаносец тав. Баранаў [illegible] нагонам.

Высокую [illegible] тав. Саладуха выконвае план на 300—400 проц. Намнога перавыконваюць нормы слесар тав. [illegible], кавалі тав. Ігнатовіч, тав. Рудзько, інструментальшчык тав. [illegible] і інш. [illegible]

На ўсіх прадпрыемствах Гомельскага вузла [illegible] гутаркі [illegible] вызвалення Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны [illegible], як свабодныя, радасныя людзі.

Пружанскі і Шэрашэўскі раёны выканалі план збожжапаставак

БРЭСТ. (Кар. «Звязды»). У абласці шырока разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва калгасаў і вёсак за дастойную сустрэчу першай гадавіны вызвалення Заходняй Беларусі ад іга польскіх паноў.

[illegible] барацьба за выкананне плана збожжапаставак. [illegible] 9 верасня закончылі здачу збожжа Шэрашэўскі і Пружанскі раёны.

У цэлым па вобласці на 10 верасня паступіла на склады Загатзерна 211.303 цэнтнеры збожжа.

ТЭЛЕГРАМЫ

Англа-германская вайна

Германскія паведамленні

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Германскае інфармацыйнае бюро перадае наступную зводку вярхоўнага камандавання: «У ноч на 11 верасня непрыяцельскія самалёты скінулі бомбы над Паўночнай Францыяй, Бельгіяй і Паўночнай Германіяй, якія не нанеслі значных страт. Некалькім непрыяцельскім самалётам удалося прабрацца да Берліна і скінуць бомбы. У населеных і дзелавых кварталах горада ўзнікла многа пажараў. Адна бомба папала ў будынак рэйхстага, а другая — ў будынак Акадэміі мастацтваў. 5 чалавек з грамадзянскага насельніцтва забіта і некалькі ранена.

10 верасня германская авіяцыя падвергла бамбардыроўцы важныя ў ваенных адносінах пабудовы Лондана. Успыхнулі новыя пажары. Бамбардыроўцы падвергліся таксама важныя аб'екты, партовыя збудовы, аэрадромы і прамысловыя прадпрыемствы ў Паўднёва-Усходняй Англіі. Германскі бамбардыроўшчык патапіў гандлёвае судна танажам у 8.000 тон. У часе паветраных баёў над Англіяй германская авіяцыя страціла 3 самалёты. Збіты 2 англійскія самалёты з ліку ўдзельнічаўшых у бамбардыроўцы Берліна.

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Германскае інфармацыйнае бюро перадае, што вялікая колькасць бомб, скінутых над Берлінам, упала ў цэнтральнай і заходняй частках горада. Узніклі шматлікія пажары. Пацярпелі отэлі, грамадскія будынкі і жылыя кварталы. Узнікшыя пажары быстра ліквідаваны.

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Германскае інфармацыйнае бюро перадае, што ў часе баёў над Лонданам і Кентам англічане страцілі 9 верасня звыш 40 самалётаў.

У Лондане паветраная трывога 10 верасня да 22 гадзін аб'яўлялася 6 разоў.

Англійскія паведамленні

ЛОНДАН, 11 верасня. (ТАСС). Паводле паведамлення агенцтва Рэйтэр, у ноч на 11 верасня германская авіяцыя прадаўжала налёты на Лондан. Бомбы скінуты на многія прадмесці і блізляжачыя да Лондана раёны. Успыхнулі пажары ў Сіці, а таксама на складах і фабрыках, размешчаных уздоўж Цемзы. Некаторыя страты таксама нанесены іншым раёнам Лондана.

Германскія самалёты скінулі бомбы таксама ва Уэльсе, у раёне Брыстольскага заліва, у Заходняй і Усходняй Англіі. Нанесеныя страты нязначныя, лік ахвяр невялікі. За ўчарашні дзень англійская авіяцыя збіла два германскія самалёты.

ЛОНДАН, 11 верасня. (ТАСС). Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, 9 верасня англійская марская авіяцыя зноў зрабіла налёт на ваенныя аб'екты на нарвежскім узбярэжжы. Два з трох нафтасховішчаў на ўзбярэжжы Нарвегіі знішчаны. Англійскія самалёты атакавалі ў праліве Хаугезунд германскае транспартнае судна водазмяшчэннем каля 2.500 тон. На поўдзень ад Бергена бомбы скінуты на германскі танкер водазмяшчэннем каля 2.500 тон. У Бергене бомбы скінуты на ваенныя баракі, тры баракі разбураны. Адзін англійскі самалёт прапаў без вестак.

У ноч на 10 верасня англійская авіяцыя прадаўжала налёты на ваенныя аб'екты ў Германіі, Галандыі, Бельгіі і Францыі. Бамбардыроўцы падвергліся электрастанцыя ў Берліне, докі ў Брэмене, Кіле, Гамбургу, Вільгельмсгафене, Вісмары, а таксама таварныя склады ў Крэфельдзе і Бруселі. Бомбы скінуты на прадпрыемствы ў Эсэне і Барнсторф. Атакаваны судны і скандэнтраванні барж у партах Остэндэ, Кале і Булоні, пазіцыі германскай дальнабойнай артылерыі на мысе Гры Нэ. Тры англійскія самалёты не вярнуліся.

Бамбардыроўка Берліна

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Газеты паведамляюць, што ў апошні час англійскія самалёты сталі скідаць новы від запальваючых бомб, так званыя бомбы-лісточкі. Лісточкі зроблены з цэлюлозы плошчай у 5 кв. сантыметраў. У сярэдзіне пласцінкі знаходзіцца гаручае вяшчэства, загорнутае ў вату, якая ўспалымняецца. Пласцінка пры падзенні ўспалымняецца і ўтварае полымя вышынёй у 1 м. Такіх пласцінак самалёт можа скінуць у адзін рэйс некалькі тысяч. Газеты пішуць, што асабліва небяспечна, калі гэтыя запальваючыя бомбы пападаюць на пасевы, лясы, вёскі, склады і наогул на драўляныя будынкі.

Сёння ноччу налёт англійскіх самалётаў на Берлін прадаўжаўся 2 гадзіны. Звыш 20 самалётаў лядалі над Берлінам. Зенітная артылерыя беспарапынна вяла па іх агонь. Учора англійскія самалёты скінулі над Берлінам запальваючыя і фугасныя бомбы. У цэнтры разбурана некалькі будынкаў.

На вуліцы Гамбургерштрасе ўзнік рад пажараў. На Інвалідэнштрасе пашкоджаны вадаправод і газаправод. У радзе месц Берліна пажары хутка патушаны.

Страты італьянскай арміі

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Паводле паведамлення газеты «Фелькішэр беабахтэр», італьянская армія ў Паўночнай Афрыцы страціла ў жніўні 78 забітымі, 176 раненымі і 7 прапаўшымі без вестак. У Італьянскай Усходняй Афрыцы забіта 50, ранена 127 і прапала без вестак 20. Страты сярод асабовага састава марскога флота складаюць 82 забітымі, 77 раненымі і 138 прапаўшымі без вестак. Паветраны флот страціў 22 чалавекі.

Па Савецкай краіне

НА СЦЭНЕ ТАТАРСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА АКАДЭМІЧНАГА ТЭАТРА

КАЗАНЬ. (ТАСС). Пастаноўкай драмы Ахмета Файзі «Тукай» адкрыў 35-ы сезон Татарскі дзяржаўны акадэмічны тэатр. Гэта п'еса аб жыцці народнага татарскага паэта Абдулы Тукая карыстаецца велізарным поспехам у гледачоў. 7-га верасня яна ішла трыццаты раз.

Рэпертуар тэатра ў гэтым годзе складаецца галоўным чынам з твораў татарскіх драматургаў. Будзе паказана новая п'еса пісьменніка-ордэнаносца Тазі Гізата «Плямя». Пісьменнік Ісанбет заканчвае п'есу па матывах татарскага эпаса «Ідэге». Ахмет Файзі піша драму «Пугачев в Казани».

Упершыню на татарскай сцэне пойдзе трагедыя Шэкспіра «Рамэо і Джульета». Акторы старанна вывучылі пастаноўкі трагедыі ў буйнейшых тэатрах краіны, праслухалі цыкл лекцый аб творчасці вялікага драматурга, быце і норавах старой Англіі.

ЛЕСАПАСАДАЧНАЯ МАШЫНА

САРАТАЎ. (ТАСС). Саратаўскі маторарамонтны завод Наркомсоўгасаў выпусціў першыя тры экземпляры лесапасадачнай машыны, якую вынайшоў механік аднаго з паўднёвых зернасоўгасаў краіны тав. Рубанаў. Машына складаецца з трох секцый і можа высаджваць сажанцы і чаранкі любой даўжыні. Яе прадукцыйнасць — 0,9 гектара ў гадзіну. Машына дае за сезон да 10 тысяч рублёў эканоміі ў параўнанні з ручной працай.

Да гэтага часу працавалі толькі аднасекцыйныя лесапасадачныя машыны таго-ж вынаходцы.

НА МІЖНАРОДНЫХ ПАВЕТРАНЫХ ЛІНІЯХ

Штодзённа з сталіцы ў розныя гарады вылятаюць дзесяткі пасажырскіх і паштова-грузавых самалётаў. Асабліва ажыўлена праходзіць навігацыя на міжнародных паветраных лініях, звязваючых Маскву з Берлінам, Сафіяй і Стакгольмам. Рэгулярна два разы ў тыдзень робяцца рэйсы па трасе Алма-Ата—Хамі (Заходні Кітай).

На працягу лета на паветранай магістралі Масква—Мінск—Беласток—Кенігсберг—Берлін перавезена каля 3.500 пасажыраў, 65 тысяч кілограмаў пошты і звыш 17 тысяч кілограмаў розных грузаў.

На авіялініі Масква—Рыга—Стакгольм за лета перавезена 1342 пасажыры (амаль у два разы больш плана), 3200 кілограмаў пошты і 50 тысяч кілограмаў розных грузаў. План перавозак пасажыраў на трасе Масква—Сафія за летнія месяцы перавыканан амаль на 150 процантаў, а грузаў — больш чым на 250 процантаў. На лініі Масква—Сафія за тры апошнія месяцы налётана звыш 50 тысяч тона-кілометраў. (ТАСС).

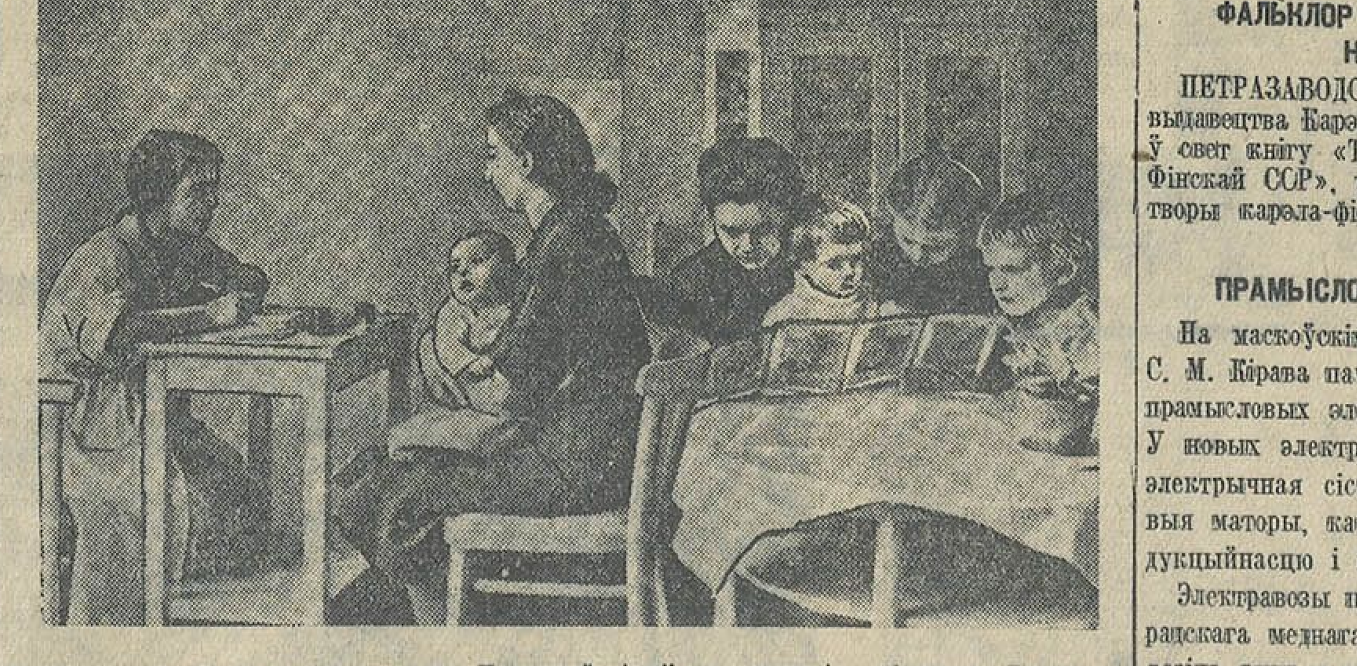

За год, прайшоўшы пасля прыходу Чырвонай Арміі, у заходніх абласцях Украіны разгорнута шырокая сетка медыцынскіх установ. Асаблівымі клопатамі акружаны дзеці — для іх адкрыты дзесяткі санаторыяў, кансультацый, дамоў адпачынку. У адной Львоўскай вобласці адкрыты 38 дзіцячых кансультацый, з іх 14 у Львове (раней такіх кансультацый не было). **На здымку:** у прыёмнай трэцяй кансультацыі ў Львове.
Фота Б. Федасеева. (Фотаклішэ ТАСС).

НОВАЯ МАРКА СТАЛІ

Маскоўскі завод «Серп і молат» асвоіў вытворчасць новай маркі сталі для ходавых вінтоў такарных станкоў. Новая сталь мае павышаны процант вуглерода, марганца і серы. Па сваёй моцнасці яна ў многа разоў пераўзыходзіць звычайную вуглеродзістую сталь і дзякуючы наяўнасці серы добра апрацоўваецца.

Выплаўкай новай маркі сталі кіраваў обер-майстар ордэнаносец Чэснакоў. Першая плаўка ўжо здана заказчыку.

(ТАСС).

ФАЛЬКЛОР КАРЭЛА-ФІНСКАГА НАРОДА

ПЕТРАЗАВОДСК. (ТАСС). Дзяржаўнае выдавецтва Карэла-Фінскай ССР выпусціла ў свет кнігу «Творчасць народаў Карэла-Фінскай ССР», у якой сабраны лепшыя творы карэла-фінскага фальклора.

ПРАМЫСЛОВЫЯ ЭЛЕКТРАВОЗЫ

На маскоўскім заводзе «Динамо» імені С. М. Кірава пачаўся мантаж двух новых прамысловых электравозаў серыі УКП-2. У новых электравозах значна спрошчана электрычная сістэма, устанаўліваюцца новыя маторы, кампрэсары з большай прадукцыйнасцю і іншая апаратура.

Электравозы прадназначаны для Каунрадскага меднага рудніка. Яны будуць вазіць руду з катлавана на паверхню і дастаўляць пустую пароду на адвалы. У бягучым годзе завод павінен выпусціць шэсць такіх электравозаў.

Да першай гадавіны з'еднання беларускага народа

ДВАЦЦАЦЬ ГОД БЯСПРАЎЯ, ЦЕМРЫ, ПАКУТ І ЖАБРАЦТВА

На працягу 20 год тэрыторыя Беларусі была штучна падзелена граніцай. Заходняя яе частка знаходзілася пад цяжкім ярмом польскіх паноў. 20 год народы Заходняй Беларусі стагналі пад панскім ботам, былі адарваны ад сваіх адзінакроўных братоў, ад шчаслівага народа Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Урад былой панскай Польшчы рабіў усё для таго, каб знішчыць дух народа, пазбавіць яго роднай культуры і мовы.

Многа лепшых сыноў беларускага народа загінула ў засценках панскай Польшчы, у барацьбе за лепшую будучыню. Панская Польшча была турмой народаў. Многа крыві народнай было праліта за дваццаць год. Многа гора і пакут перанеслі працоўныя Заходняй Беларусі.

Ніжэй мы друкуем матэрыялы, якія расказваюць аб гэтых жудасных годах пакут працоўных у былой панскай Польшчы.

Зямля і лясы належалі панам

Заходняя Беларусь была самай адсталай аграрнай краінай. Каля 82 проц. насельніцтва займалася сельскай гаспадаркай. Згодна польскага перапісу, землеўладанне ў Заходняй Беларусі размяркоўвалася наступным чынам: 0,9 проц. гаспадарак (памешчыкі) валодалі 40,5 проц. зямлі; 4,3 проц. кулацкіх гаспадарак валодалі 10,3 проц. зямлі; 95 проц. серадняцка-бядняцкіх гаспадарак валодалі 41,1 проц. зямлі. На адну памешчыцкую гаспадарку ў сярэднім прыходзілася звыш 500 гектараў зямлі, на кулацкую гаспадарку 28 гектараў, а на бядняцкую 2,7 гектара. Лепшыя землі знаходзіліся ў руках польскіх паноў і асаднікаў — гэтых верных псоў панскай Польшчы. Каля 94 проц. лясоў уладалі памешчыкі і дзяржава.

***

Тэрыторыя былога Віленскага ваяводства складала 29.011 квадратных кіламетраў. Зямельных угоддзяў налічвалася 1.753.000 гектараў і лясоў 613.000 гектараў.

З агульнай колькасці 170.300 сельскіх гаспадарак (разам з маёнткамі) зямлёй карысталіся да 5 гектараў 77.997 гаспадарак (45,8 проц.), ад 5 да 10 гектараў — 58.924 гаспадаркі (34,6 проц.), ад 10 да 15 гектараў — 17.371 гаспадарка (10,2 проц.), ад 15 да 50 гектараў—14.305 гаспадарак (8,4 проц.) і звыш 50 гектараў (памешчыцкія маёнткі) — 1 703 гаспадаркі (1 проц.).

Такім чынам, у адносінах гаспадарак маёнткі памешчыкаў складалі толькі адзін процант, але ім належала 20 процантаў зямельных угоддзяў і больш 52 процантаў лясоў. Да гэтага трэба дадаць, што велізарная плошча зямель і лясоў належала казне, касцёлам, манастырам і цэрквам, ваенным асаднікам і кулакам. Звыш 50 проц. сялянскіх гаспадарак былі беззямельнымі і малазямельнымі, цярпелі нястачу і голад.

Селянін вымушан быў адмаўляцца ад такіх прадметаў першай неабходнасці, як соль, карасін, запалкі, табак.

***

108.752 сялянскія гаспадаркі на тэрыторыі цяперашняй Пінскай вобласці ўладалі ўсяго 877 тысячамі гектараў зямлі. 2.715 сялянскіх гаспадарак зусім не мелі зямлі.

17.204 гаспадаркі не мелі коней, 4.946 сялянскіх гаспадарак мелі ўсяго па поўгектара ворыўнай зямлі.

А памешчыкі, ксяндзы, эксплаатуючы тысячы сялян, будавалі сабе маёнткі, трацілі мільённыя сумы для сваёй забавы. 223 памешчыцкія маёнткі мелі ў сваім уладанні 565 тысяч гектараў зямлі. 11 тысяч гектараў зямлі належала цэрквам і манастырам. 15 тысяч гектараў — банкам. Кучка памешчыкаў уладала палавінай усёй зямлі.

90 відаў падаткаў

На тэрыторыі цяперашняй Брэсцкай вобласці 394 памешчыкі ўладалі 156.268 гектарамі зямлі, а 127.807 сялянскіх гаспадарак мелі толькі 385.206 гектараў. На аднаго памешчыка ў сярэднім прыходзілася 400 гектараў зямлі, а 6.400 сялянскіх гаспадарак мелі менш аднаго гектара.

Сяляне былі закабалены, адрабатоўвалі памешчыку, асадніку, кулаку за ўсё: за зямлю, за лес, за выган, за сенажаць, за аренду, за штраф.

Падаткі, якія яны плацілі, — пазямельныя, ураўняльныя, падаходныя, царкоўныя, дарожныя, школьныя і іншыя (іх было да 90) — адбіралі звыш 50 процантаў даходу ад гаспадаркі.

Апрача таго, сялян грабілі купцы і гандляры. За кілограм солі селянін плаціў 3 кілограмы жыта, за каробак запалак — літр малака. А ненажэрная банда асаднікаў, якая захапіла лепшыя землі, вызвалялася ад усякіх падаткаў і абавязацельстваў.

Ад цямна да цямна

Большая палавіна горада Баранавічы належала пану Гурскаму. Ён меў больш 2.000 дзесяцін зямлі і 16 з розных месцах Баранавіцкага павета.

Жорстка эксплаатаваліся сяляне. Ад цямна да цямна працавалі яны на панскай зямлі, а атрымлівалі за гэта мізэрную заработную плату. Мужчыны, якія працавалі наёмнымі, атрымлівалі па 1,5—2 злотых у дзень, а жанчыны і таго менш. А каб купіць каробак запалак, трэба было працаваць больш 10 грошаў, кіло цукру — адзін злоты.

Калі пана Гурскага хто-небудзь не назаве «ясневяльможным панам», таго, бывала, ён біў палкай.

На тэрыторыі Баранавіцкай вобласці (б. Навагрудскае ваяводства) 17.674 сялянскія двары былі зусім пазбаўлены зямлі. 6.756 — мелі ў сваім карыстанні зямлі менш палавіны гектара, 38.176 двароў — ад паўгектара да 2 гектараў.

Больш 19 тысяч сялянскіх гаспадарак не мелі коней і 17 тысяч гаспадарак не мелі кароў.

Кучка памешчыкаў, духавенства і асаднікаў захапіла 1.120.031 гектар зямлі і лесу. Сяляне мелі 1.006.150 гектараў. Толькі аднаму князю Радзівілу належала 120 тысяч гектараў зямлі і лесу. Граф Патоцкі ўладаў 20 тысячамі гектараў, Скірмунт — 5 тысячамі.

Выпадак у Стаўбцоўскім павеце

Аднаго разу пляменнік стаўбцоўскага памешчыка, афіцэр, які прайграўся ў Варшаве ў карты, прыслаў пісьмо дадому. Афіцэр пісаў, што калі дзядзя не вышле яму 10.000 злотых, ён пусціць сабе кулю ў лоб і ганьбай пакрые ўсю Варшаву скупога дзядзю. Памешчык, прачытаўшы пісьмо, неадкладна сеў у каляску і паехаў па вёсках збіраць грошы. Ён абышоў усе хаты, не пакінуў у спакоі ні аднаго беднага селяніна.

— Вы ў даўгу перад мной, — крычаў ён, — плаціце!

Не ва ўсіх знайшліся грошы. Тады паявіўся экзекутар. Ён пачаў апісваць за даўгі сялянскі скарб. У адной хаце экзекутар сядзеў некалькі гадзін. Ён перакапаў усе бярэнні, з якіх было зроблена ложа. [illegible] Кінуў гэта і пачаў сказаў: «[illegible]».

Мова лічбаў

На Навагрудскаму ваяводстве ў 1939 годзе на народную асвету было асігнавана 1.247.776 злотых, а на ўтрыманне чыноўнікаў было адпушчана 2.155.845 злотых. 30 проц. дзяцей асталіся па-за школай. За адзін год было закрыта 38 школ з прычыны «адсутнасці» настаўнікаў. Гэта ў той час, калі беспрацоўных настаўнікаў налічвалася 1.350 чал.

У невыносных умовах

Польскі прафесар Кржывіцкі пісаў аб жыццёвых умовах польскіх рабочых: «Калі мы хацелі б знайсці краіну, найбольш блізкую па структуры рабочага бюджэта да нашай краіны, то ёй бы аказалася парадаксальным — гэта бюджэт індыйскага рабочага ў Бамбеі». А становішча рабочых Заходняй Беларусі было ўдвая цяжэй, бо беларускі рабочы атрымліваў заработную плату на 45—65 проц. ніжэй заработнай платы польскіх рабочых.

У зусім невыносных умовах жылі беспрацоўныя. «Вось перад намі, — пісала газета «Кур'ер Віленскі» ад 9 жніўня 1932 г., — сям'я беспрацоўнага краўца, 27 год, з 6 душ. У момант абследвання 3 дні нічога не ела. Не было ні вугалю, ні газы. Грудное дзіця некалькі месяцаў жыве без малака. Маці не мае малака ў грудзях. Дзіця такое зморанае, што маці баіцца выносіць яго на двор, на свежае паветра».

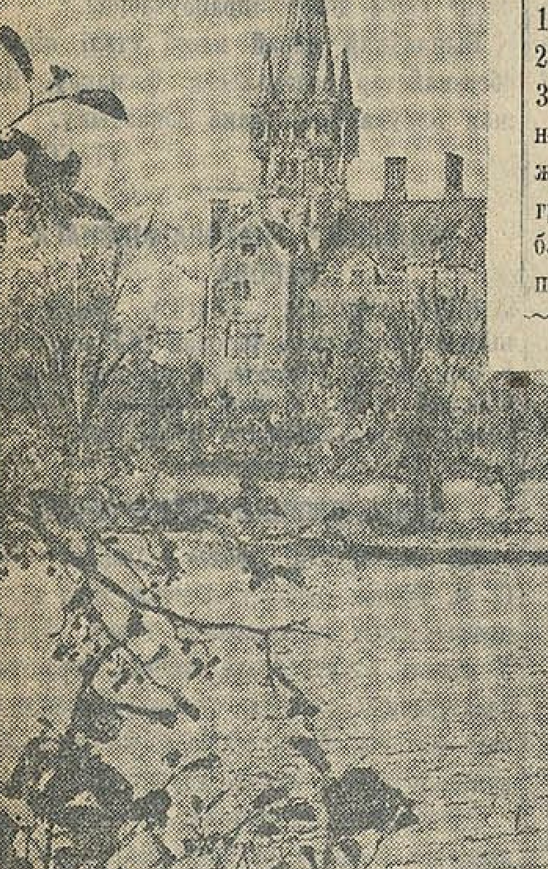

Жыццё, аблітае крывавым потам

«... Мужык кідаўся ў сеці незразумелых загадаў, прадпісанняў аб уплаце, пераважваючай яго магчымасці, і не мог выблытацца. Усе гэтыя працэнты, дадатковыя ўзносы прыгняталі яго, паабдзіралі апошні надзел, што ён калі-небудзь выкарабкаецца з усяго гэтага, стане на ногі. Ён разлічваў на сенажаць, на жыта, на свінні, на жывёлу, але выпадала засушлівае ці дажджлівае лета, прыходзіў мор на свіней або чума на рагатую жывёлу — і рушыліся ўсякія разлікі. Нарэшце мужык пераставаў разлічваць на што-небудзь. Хмура, з безнадзейнасцю ў сэрцы, расслаблены, цягнуў ён лямку. Быў адзін бяздонны мяшок — страшная вечная галодная зямля, і другі бяздонны мяшок — горад, які забіраў, забіраў, забіраў і нічога не даваў узамен. Жыццё рассыпалася шэрым пяском, аблівалася крывавым потам. Мужык надрываўся з раніцы да ночы і не меў нічога. Аб судовым выканаўцы думалі, як аб буры, што наляціць раптам, аб паводцы ў нечаканую пару, аб сухмені, спальваючай палі. Судовы выканаўца прыходзіў нечакана, і бледны страх падаў на прытуленыя да дарогі вёскі. Бабы пракліналі, плакалі, маліліся, але з паліцэйскімі гандлявацца [illegible]. Ён выводзіў апошнюю карову з хлева, выганяў апошнюю свінню, якая ўцякла ад заразы.

Мужыкі прыходзілі ў вёску, бо ўсюды было вядома, што граф Острожэньскі не плаціць падаткаў. Сам старшына неяк прагаварыўся, што граф задаўжаў мільён злотых!...»

Гэты ўрывак узят з кнігі вядомай польскай пісьменніцы Ванды Васілеўскай «Зямля ў ярме». У кнізе дана ярка і праўдзіва апісанне жабрацтва і бяспраўя сялян захопнага Палесся, доўгія гады стагнаўшых пад ігам польскіх паноў.

У вёску прышоў секвестратар...

Для спагнання падаткаў у вёскі старасты пасылалі спецыяльную армію чыноўнікаў — секвестратараў. Гэтыя ненавісныя беларускаму селянству службоўцы панскай Польшчы [illegible] у вёсках, апісвалі сялянскую маёмасць, забіралі з хаты апошнюю жывёлу, выводзілі з хлява апошнюю жывёлу і прадавалі за бясцэнак. [illegible] Хойніцкага павета, Палескага ваяводства, секвестратар апісаў за неўплату падатку свінню вагой у 100 кг і прадаў яе за 1 злоты, г. зн. за паўтары пачкі табаку або 12 каробкоў запалак.

Згодна афіцыяльных даных польскай статыстыкі, у адным толькі Навагрудскім ваяводстве за перыяд з 1928 па 1934 гг. за няўзнос падаткаў былі прададзены з малатка каля 6 тыс. сялянскіх гаспадарак. Так было і ў іншых ваяводствах. Бывалі, напрыклад, і такія выпадкі: адзін селянін не ўплаціў секвестратару падатку 6 грошаў. Праз некалькі тыдняў ён атрымаў наступнае паведамленне: «Сельскагаспадарчы падатак — 6 грошаў, працэнт за падатковую запазычанасць — 1 грош, за ўчот—1 злоты, за чаканне — 3 грошы, экзекуцыйны плацеж — 3 злоты, разам 4 злоты 10 грошаў».

Масавы характар насілі штрафы «за парушэнне правіл лесааховы». Толькі па Віленскаму ваяводству за 3 месяцы 1937 г. «за парушэнне правіл лесааховы» было аштрафавана 1.999 чалавек. Па Ушанскаму падлясніцтву, Маладзечанскага павета, за 1936—37 гг. было складзена на сялян каля 500 пратаколаў, у тым ліку за пасьбу жывёлы — 94, за збіранне ягад—30, за збіранне травы—10 і т. д.

За воз дроў, за ўзятую ў лесе бярозку чалавека садзілі на некалькі год у турму.

Махінацыі заводчыкаў

На акраіне горада Гродна знаходзіўся невялікі шклозавод уладальніка Езерскага. У душных, цесных цэхах гэтага завода шклодувы працавалі па 12—14 гадзін у дзень і атрымлівалі мізэрную плату. Цяжкая, знясільваючая праца на працягу 2—3 год ператварала здаровага чалавека ў інваліда. Гэтыя людзі станавіліся непатрэбнымі капіталісту, і іх месца займалі другія, якіх пасцігала такая-ж доля.

Старыя шкляры расказвалі пра такі выпадак:

— Тры годы таму назад на рынку, дзе збывалася аконнае шкло завода Езерскага, паявілася прадукцыя шклянога трэста Бельгіі. Для таго, каб знішчыць канкурэнцыю, капіталісты рашылі дагаварыцца паміж сабой. Бельгійскі трэст прапанаваў Езерскаму закрыць цэх па выпрацоўцы аконнага шкла. За гэта яму была выплачана вялікая сума грошай, якая з лішкам пакрывала прыбыткі данага цэха. Усе рабочыя былі звольнены, а цэх быў закрыт.

***

Бельгійскае акцыянернае таварыства ўладала ў Пінскім павеце буйнейшымі фанернымі заводамі. Шведскае акцыянернае таварыства атрымала ад польскай дзяржавы на водкуп запалкавую прамысловасць. Фабрыканты Лур'е, Цукеры, Кунды, Фельдманы, Шнайдэры і дзесяткі іншых эксплаатавалі тысячы працоўных людзей на лесапільных, фанерных і іншых заводах. У цёмных памяшканнях, куды не пранікаў нават сонечны прамень, у шуме і грукаце прывадных рамнёў працавалі людзі з раніцы да самай ночы, атрымліваючы мізэрную заработную плату.

Рабочыя жылі ў зямлянках

Польскія ўлады выкінулі мяне з кватэры з-за неўнясення кватэрнай платы. Судовы выканаўца з дапамогай паліцыі выкінуў мае рэчы на вуліцу. Два месяцы бадзяўся я з месца на месца, а мая старая мэбля гніла ў амбарчыку. Нарэшце, я наняў каморку на Петрашах. Каб прысці на работу к 7 гадзінам, прыходзілася ўставаць у чатыры. А калі я з фабрыкі выходзіў у тры гадзіны, — дамоў вяртаўся ў шэсць.

А як было дзецям? На Петрашах школы не было. І нічога дзіўнага, што многа рэбят з Петраш не наведвалі школы.

Я жыў горш, бадай, чым сабака. Мой гаспадар, сам беспрацоўны, збіў сабе з дошак хатку, як кажуць, на курыных ножках, а я з сям'ей жыў у яго сенцах сярод дроў і featrознага рызза. Шчыліны ў акенцах і дзвярах былі такія, што хоць руку прасоўвай. Дзіцё маё і жонка захварэлі. Ды не мне-ж аднаму так жылося. Мой сусед Чэслаў Стаселюк, рабочы былой фабрыкі Сокала, з 6 дзецьмі жыў у зямлянцы, якую сам выкапаў.

(З расказа рабочага 1-га тэкстыльнага камбіната Беластока Сігізмунда Свіслацкага).

У панскіх засценках

(З расказаў былых палітзняволеных)

«Турэмшчыкі душылі мяне за горла, білі па галаве, падымалі за валасы, білі па жывату і спіне. Калі ўсё гэта не дапамагло, яны закавалі мяне ў кайданы і лілі ваду праз ноздры, пакуль я не страціў прытомнасць.

Мяне раздзелі напалавіну дагала, прадзелі рукі паміж ног, прывязалі палку і круцілі, як млын, прычым галава білася аб падлогу. Затым паклалі мяне на стол, аблілі вадой і білі гумавымі дубчыкамі па голых пятках. У заключэнне турэмшчык Матэркс (ён важыць не больш не менш як 90 кг) танцаваў на маім жываце мазурку пад музыку, перадаваемую па радыё».

***

«24 красавіка 1939 года мяне арыштавалі і разам з іншымі накіравалі ў канцэнтрацыйны лагер «Картуз-Бяроза». Наглядчык Савіцкі адразу пачаў біць мяне па твару кулаком. На маё пытанне: «За што б'еш?» — ён адказаў: «Ты [illegible]шэвік».

З 25 красавіка да 2 чэрвеня сядзе[л] у карцэры. Падлога ў ім была цэментная, штодзённа змачвалася вадой, каб у карцэры было сыра і халодна. 25 красавіка мяне зайшоў Савіцкі з другім паліцэйскім. Яны збілі мяне да поўсмерці. Я страціў прытомнасць і калі апамятаўся, знайшоў, што паранен паліцэйскімі [бо]тамі.

Пасля пабояў у карцэры я стаў калекай. Здзекі, катаванні, голад — [вось] чым запоўнен дзень арыштанта. Арыштаваныя не мелі права нават гутарыць адзін з адным. Аднойчы мне прабілі галаву. Усе раны прыходзілася лячыць самому. Медыцынскага абслугоўвання ў турме зусім не было.

Мне не верыцца, што я вышаў з турмы жывым. Сваім жыццём я абавязан нашай доблеснай Рабоча-Сялянскай Чырвонай Арміі, якая вызваліла нас ад ненавіснага панскага прыгнечання».

Каланізатарская палітыка польскага ўрада

Велізарныя прыродныя багацці Заходняй Беларусі драпежніцка эксплаатыраваліся капіталістамі і памешчыкамі. Сыравіна вывозілася ў цэнтральную Польшчу. На Заходнюю Беларусь у 1934 годзе прыходзіўся ўсяго 1 проц. выпрацоўваемай у Польшчы электраэнергіі, а ў 1938 годзе — толькі поўпрацанта. Тут не толькі не дапускалася ніякага прамысловага будаўніцтва, наадварот, існаваўшая прамысловасць усяляк удушалася.

Цэлы рад прамысловых галін, як скураная, запалкавая і іншыя, быў амаль зусім ліквідаван. Больш палавіны [тэк]стыльнай прамысловасці Беластока б[ыло] разбурана. З існаваўшых 200 тэкстыльных прадпрыемстваў асталася 83, колькасць рабочых на тэкстыльных фабрыках скарацілася амаль на 70 проц. [у] параўнанні з 1913 годам.

Пазбавіўшы Заходнюю Беларусь якой-та ні было прамысловага развіцця, польскія правіцелі імкнуліся ператварыць [яе] ў рынак збыту і ў пастаўшчыка таннай сыравіны і танных рабочых рук [для] прамысловасці цэнтральнай Польшчы.

Паны душылі беларускую культуру

Яснавяльможныя польскія паны лічылі беларускі народ «быдлам». Яны ўсяляк душылі і праследвалі яго нацыянальную культуру.

Прывядзем некалькі выказванняў відных польскіх дзеячоў аб беларускім народзе.

Заядлы вораг беларускага народа Уладыслаў Студніцкі пісаў:

«Ні аб якім беларускім народзе не можа быць гутаркі, бо беларусы не маюць ніякіх уласных традыцый. Аб беларускай культуры немагчыма гаварыць з прычыны таго, што няма ў іх культурнага адзінства».

Яшчэ больш нагла выказваўся аб беларускім народзе і яго культуры незадачлівы міністр замежных спраў былой панскай Польшчы палкоўнік Бэк. У гутарцы з карэспандэнтам французскай газеты «Пці парыз'ен» ён заявіў: «Мы закрываем у Заходняй Беларусі беларускія школы і замяняем іх польскімі таму, што беларусы наогул адсталы, дзікі народ, беларуская мова — мова адсталая, якая прыносіць мала карысці тым, хто ёю ўладае і хто яе вывучае».

Польскі міністр Скульскі ў свой [час] упэўнена заявіў у сейме:

«Запэўняю вас, што праз 10 год [у] Польшчы нават са свячой не знойдзе[це] ні аднаго беларуса».

***

Гісторыя зло насмяялася над ганарыстымі польскімі панамі. Зараз нават [са] свячой вы не знойдзеце на беларускай зямлі і следу яснавяльможных.

З'еднаны беларускі народ пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі з энтузіязмам будуе сваю нацыянальную сацыялістычную культуру.

„Бастыён еўрапейскай цывілізацыі"

Польскія паны фанабэрыліся «цывілізатарскай» місіяй Польшчы, якая, па іх словах, з'яўлялася «бастыёнам еўрапейскай культуры на Ўсходзе». Вось плады гэтай «цывілізацыі».

Большасць жыхароў г. Навагрудка ніколі не бачыла драматычнага тэатра і не чула оперы.

На 91 тыс. насельніцтва Маладзечанскага павета выпісвалася ўсяго толь[кі] 160 экз. розных газет.

На Палессі, дзе налічвалася да 1[...] млн. насельніцтва, толькі 16,5 тыся[ч] чалавек чыталі кнігі.

У Навагрудскім ваяводстве 60 проц. насельніцтва было непісьменным, у Палескім — 70 проц., а ў Дзвінскім і Маларыцкім паветах гэтага ваяводства непісьменнасць дасягала ад 95 да 98 проц.

Дзеці—ахвяры голаду

«... Ён успамінаў гэтых дзяцей: Стофку са зліплымі ад гнід валасамі, Юзека, па чыёй шэрай і друзлай скуры вечна поўзалі вошы, Стасіка і Антэка з крывяточачымі, з'едзенымі цынгой дзяснамі, Леоску, у якой заўсёды цякло з вушэй, Владэка з залатушнай язвай. Дзеці з пакрыўленымі ад рахіта нагамі, з уздутымі ад бульбы жыватамі, дзеці з калтунамі, з гнілымі зубамі, дзеці, аблепленыя нарывамі, дзеці—скапленне ўсемагчымых хвароб, аб якіх да гэтага часу ён нават не чуў, — жудасны паноптыкум вёскі, з незапомных часоў марнеючай ад голаду».

(З кнігі Ванды Васілеўскай «Зямля ў ярме»).

У цісках

— У панскіх цісках жылі мы, — расказваюць жыхары вёскі Залессе (Вілейская вобласць). — З усіх бакоў нас акружалі панскія маёнткі. У адзін бок паглядзіш — бачыш землі памешчыкаў Васнеўскіх, у другі глянеш — землі памешчыка Лямпрэхта, у трэці — маёнтак «Залессе», дзе гаспадарыць памешчык Гендзель, з чацвертага боку небасхіл закрывае казённы лес. Вось і жылі мы так, як той Марка ў пекле...

— 37 гаспадароў мелі толькі 110 гектараў зямлі, а памешчык Гендзель меў адзін 300 гектараў, двое Васнеўскіх—350 гектараў, памешчык Лямпрэхт — 190 гектараў. Выпасаў для сялянскай жывёлы не было. Хадзілі да пана прасіцца, каб адвёў нашай жывёле якога-небудзь куп'я ці сіўцу. Але за гэта трэба было ў самы гарачы час уборкі ўраджаю за кожны жывёлін хвост адпрацоўваць пану 6 мужчынскіх дзён або 12 — жаночых.

Надзвычай туга было і з сенажаццю. Сваёй сенажаці не мелі. Зноў да пана трэба было ісці і кланяцца яму ў ногі, каб адпусціў які-небудзь кавалак сенажаці. За такую «міласць» трэба было адпрацаваць пану 2—3 дні.

А каб ягад ці грыбоў назбіраць у панскім або казённым лесе, зноў трэба было плаціць. Квіток на права ўваходу ў лес каштаваў на месяц 3 злоты, а за тое, што адзін раз уступіш у лес, трэба было плаціць 50 грошаў. А зловяць у лесе без квітка — 5 злотых штрафу дадуць, жбанкі паб'юць і кошыкі забяруць...

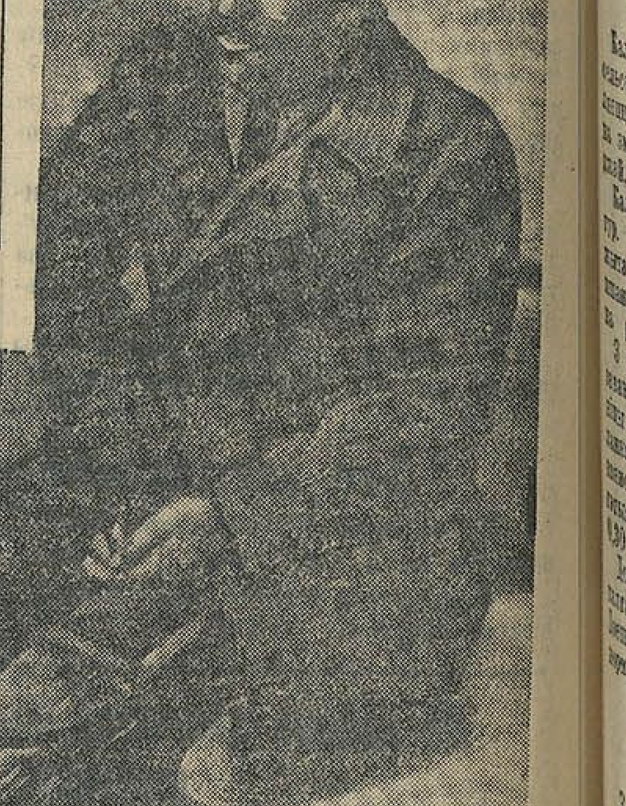

Раскошныя памешчыцкія замкі з вежамі-байніцамі, якія ўзвышаюцца над студзёнай гладдзю сажалак ◆ вузенькія, знясіленыя палоскі сялянскай зямлі ◆ наручнікі, гумавыя дубінкі, кайданы ◆ цёмныя, сляпыя сялянскія хацінкі ◆ бяздомныя інваліды, ткачы, металісты — на цвінтарах касцёлаў — усё гэта было ў панскай Польшчы.

Да першай гадавіны з'еднання беларускага народа

НАД ВЫЗВАЛЕНАЙ ЗЯМЛЁЙ СВЕЦІЦЬ СОНЦА НОВАГА ЖЫЦЦЯ

...год, прайшоўшы пасля прыходу Чырвонай Арміі, у заходніх абласцях Беларусі разгорнута шырокая сетка дзіцячых яслаў на прадпрыемствах і ў калгасах. На здымку: выхаванцы дзіцячых ясляў калгаса «Перамога» (Высакоўскі раён, Брэсцкая вобласць) на прагулцы.

Фото В. Лупейка. (Фотахроніка БЕЛТА).

У БРАЦКАЙ СЯМ'І НАРОДАЎ

(З прамовы тав. С. О. Прытыцкага на Унечарговай пятай Сесіі Вярхоўнага Совета СССР).

«... Ад імені ўсяго народа Заходняй Беларусі мы запэўняем, што зробім усё, каб, па прыкладу нашых братоў і сясцёр, жывучых у Совецкай Беларусі, па прыкладу і з брацкай дапамогай усяго совецкага народа ператварыць у бліжэйшы час нашу адсталую, разароную Заходнюю Беларусь у квітнеючы край, у краіну соцыялістычнай індустрыі. Мы будзем змагацца за тое, каб заваяваць на нашых свабодных палях такія-ж высокія ўраджаі, якіх дабіліся нашы браты ў Беларускай ССР.

...Мы пабудуем новыя фабрыкі і заводы, створым ачагі соцыялістычнай культуры і зробім усё, каб быць дастойнымі членамі брацкай сям'і народаў Совецкага Саюза.

...Мы будзем будаваць разам з вамі плячо аб плячо шчаслівае і раднае жыццё. Мы асвятлім электрычным святлом нашы цёмныя вёскі, узаром памешчыцкія землі па новых, ніябачаных ураджаяў. Мы аддадзім нашых сыноў у Чырвоную Армію, каб яны са зброяй у руках абаранялі нашы вялікія правы, каб яны абаранялі свяшчэнныя землі нашай соцыялістычнай радзімы. І калі ворагі соцыялізма задумаюць пасягнуць на нашу зямлю, на нашу свабоду, мы ўсе, як адзін, ад малога да старога ўстанем на абарону нашай радзімы, а калі спатрэбіцца, аддадзім за яе наша жыццё...».

РОСКВІТ НАРОДНАЙ АСВЕТЫ

У былой панскай Польшчы мелі магчымасць вучыцца толькі дзеці капіталістаў, памешчыкаў, кулакоў. Вялікая колькасць дзяцей не наведвала нават пачатковых школ. Мовы нацыянальных меншасцей былі абвешчаны па-за законам.

Зараз у заходніх абласцях дзейнічае совецкі закон аб усеагульным навучанні. Да совецкай улады на тэрыторыі заходніх абласцей налічваліся 74 гімназіі і ліцэі. У сучасны момант мы маем 1.191 няпоўную сярэднюю і сярэднюю школу. Усяго па заходніх абласцях працуюць 5.633 школы, з іх 837 адкрыты за гэты год. Многія школы пераведзены з цесных, брудных, цёмных сялянскіх хат у прасторныя, светлыя будынкі. На тэрыторыі Баранавіцкай вобласці раней існавалі 864 школы, многія з якіх не працавалі. Цяпер там працуюць 1.280 совецкіх школ.

Ужо ў першым совецкім вучэбным годзе колькасць вучняў у параўнанні з нядаўнім мінулым узрасла на 25 проц., школамі было ахоплена звыш 700.000 дзяцей. У гэтым годзе колькасць іх яшчэ больш узрасла. Асабліва вялікія поспехі народнай асветы ў Пінскай вобласці, дзе раней панавала цемра і невуцтва.

Усе дзеці атрымалі магчымасць вучыцца на роднай мове. Раней у Заходняй Беларусі былі толькі польскія школы. Зараз мы маем 4.278 беларускіх школ, 173 рускія, 932 польскія, 150 яўрэйскіх, 61 літоўскую і 49 украінскіх. У гэтых лічбах ярка адлюстраваны клопаты совецкага Ўрада аб росце культуры ўсіх народаў Совецкага Саюза.

Для падрыхтоўкі кадраў педагогаў адкрыта 8 педагагічных вучылішч, 1 педагагічны інстытут і 3 настаўніцкія інстытуты. Пры ўладзе польскіх паноў на тэрыторыі Заходняй Беларусі не было ні адной вышэйшай навучальнай установы.

За год у заходніх абласцях разгорнута шырокая сетка палітасветных устаноў: 188 бібліятэк (замест 42), 78 дамоў соцыялістычнай культуры, 739 хат-чытальнь.

Непазнавальным стала жыццё

Зусім непазнавальным стала наша жыццё. У вёсцы арганізаваўся калгас, у якім дружна ідзе работа. Адкрыты дзіцячыя яслі, у якіх нашы дзеці добра дагледжаны і накормлены, а іх мацеры працуюць на калгасных палях. Дзеці вучацца на сваёй роднай мове.

Вучацца не толькі дзеці, але і дарослыя. Вось тав. Давінец Ліда вучыцца ў сельскагаспадарчай школе, Дзевінчук Эдуард скончыў курсы трактарыстаў і т. д.

За гэты год атрымалі работу дзесяткі працоўных нашай вёскі. Так, Каравацкі Нікалай працуе тэлеграфістам, Шыш Сцяпан — кандуктарам.

У вёсцы выраслі новыя пабудовы. Калгаснікі пабудавалі два вялікія хлявы для жывёлы, свіран, а зараз будуюць клуб.

І. КОНАНЧЫК,
калгаснік сельгасарцелі імені VI Сесіі Вярхоўнага Совета СССР, Антопальскага раёна, Брэсцкай вобласці.

ВЕРАСЕНЬ 1939 г. Па шасейных і прасёлачных дарогах, праз лясы і палі, па вуліцах гарадоў і вёсак рухаюцца грозныя совецкія танкі, ідзе слаўная конніца, крочаць адважныя пехацінцы. У асеннім небе плывуць стальныя совецкія птушкі. Ідзе вялікая армія-вызваліцельніца. Нясуцца воклічы прывітанняў, крыкі «ура». Кветкі, вельмі многа кветак. Чырвоная Армія прынесла народам Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны свабоду, мір, радасць і шчасце.

Над вызваленай зямлёй узышло сонца новага жыцця, сонца Сталінскай Канстытуцыі. Працоўны народ выпраміў сваю спіну, свабодна ўздыхнуў. Ён стаў гаспадаром зямлі і ўсяго таго, што ёсць на ёй. Ён стаў гаспадаром жыцця, гаспадаром свайго лёсу, сваёй будучыні.

Беларускі народ з'еднан. У адзінай брацкай сям'і шчаслівых совецкіх народаў будуюць працоўныя былой Заходняй Беларусі сваё новае жыццё. Вызвалены народ славіць партыю большэвікоў, славіць вялікага Сталіна.

У друкуемых ніжэй матэрыялах расказваецца, якіх поспехаў дабіліся працоўныя заходніх абласцей БССР за год свабоднага жыцця пад чырвоным сцягам Советаў.

АДНАЎЛЕННЕ І БУДАЎНІЦТВА ПРАДПРЫЕМСТВАЎ

У Беластоку на базе 14 дробных друкарань пабудаван вялікі паліграфічны камбінат. На заводзе сельскагаспадарчых машын № 1 у Лідзе пабудован новы зборачны корпус, а ў ліцейным цэху ўстанаўляюцца дзве новыя ваграні. Значна пашыраецца і другі завод сельгасмашын у Лідзе. Праведзеныя мерапрыемствы далі магчымасць павялічыць выпуск прадукцыі ў два разы. Калі ў 1938 годзе гэтыя заводы выпусцілі прадукцыі на 840 тысяч рублёў, то ў 1940 годзе яны дадуць прадукцыі на 1.639,7 тысячы рублёў. Заводы выпусцяць: 11.300 саломарэзак, 2.040 малатарань, 480 веялак, 980 ільномялак і многа іншых сельскагаспадарчых машын.

Хімічная фабрыка ў Лідзе тулілася раней у поўразбураным цёмным будынку, пазбаўленым самых элементарных умоў аховы працы. Зараз пабудован новы вялікі, светлы корпус, які дае магчымасць патроіць выпуск прадукцыі. Прыступлена да рэканструкцыі завода сельскагаспадарчых машын і ў Ломжы. Будуецца новы механазборачны цэх. Завод дасць у 1940 годзе прадукцыі на 503 тысячы рублёў.

Гродненскі велазавод раней займаўся выключна зборкай прывезеных са зне гатовых дэталей. Цяпер распрацоўваецца праект карэннай рэканструкцыі завода. Ён будзе выпускаць 30 тысяч веламашын у год. У гэтым годзе завод выпусціць 10 тысяч веламашын. Праводзяцца работы і па рэканструкцыі цвіковых заводаў у Беластоку і Лідзе. Магутнасць іх будзе даведзена ў 1940 годзе да 5.150 тон замест 2.135 тон у 1938 годзе.

Ва ўсіх раёнах і гарадах заходніх абласцей ствараецца сетка прадпрыемстваў па выпуску тавараў шырспажыву. Так, напрыклад, у Баранавіцкай вобласці арганізавана 39 новых прадпрыемстваў, з іх па вытворчасці мэблі — 17, па металавырабах — 15, абозна-калёсных — 3, па хімічных вырабах — 1 і т. д.

У Беластоку і Гродне створаны вялікія мэблевыя фабрыкі. Столінскі райпромкамбінат (Пінская вобласць) за кароткі перыяд арганізаваў сетку новых прадпрыемстваў: мэблевую фабрыку, слясарна-механічную, калёсна-вобадную і бандарную майстэрні. На прадпрыемствах райпромкамбіната працуе 475 чалавек. У гэтым годзе будзе выпушчана прадукцыі шырспажыву на 1.400 тыс. рублёў. У Пінску на базе лесапільнага завода імені 1 мая будуецца новая механізіраваная мэблевая фабрыка.

Для падрыхтоўкі кваліфікаваных кадраў у Гродне арганізоўваецца новая школа ФЗВ паліграфічнай вытворчасці на 120 чалавек. Адкрываюцца два тэхнікумы — адзін энергамеханічны на 180 чалавек у Беластоку і другі будаўнічы на 120 чалавек у Гродне.

На будаўніцтва новых і рэканструкцыю існуючых прадпрыемстваў мясцовай прамысловасці ўрад адпусціў 9 з палавінай мільёна рублёў.

На прадпрыемствах лёгкай прамысловасці ў былой Заходняй Беларусі працавала 3.400 чалавек. Зараз тут працуе 5.500 чалавек. 2.100 чалавек, якія пры польскіх панах доўгія годы былі беспрацоўнымі, атрымалі работу.

Планам 1940 года прадугледжана павелічэнне выпуску прадукцыі прадпрыемствамі лёгкай прамысловасці заходніх абласцей на 71 проц. у параўнанні з 1939 годам. Заводы выпусцяць 75 млн. дэцыметраў хрому, 27 млн. дэцыметраў юфты, 2.700 тон цвёрдых скуртавараў, шкляных вырабаў на 3 млн. 180 тыс. рублёў, 1 млн. 210 тыс. пар гумавага абутку.

У 1940 г. на правядзенне рэканструкцыі прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці, на мерапрыемствы па ахове працы і тэхніцы беззапаснасці, а таксама на паляпшанне культурна-бытавых умоў рабочых адпушчана 4 млн. рублёў.

Наркамат лёгкай прамысловасці БССР арганізаваў фабрыкі індывідуальнага пашыву абутку ў Беластоку, Гродне, Навагрудку і Баранавічах. У Беластоку, Гродне, Навагрудку, Валкавыску, Брэсце, Лідзе і Баранавічах адкрыты шэйныя фабрыкі індывідуальнага пашыву. Пушчана абутковая фабрыка ў Беластоку магутнасцю ў 400 пар абутку ў суткі. Зараз будуецца механізаваная абутковая фабрыка ў Гродне магутнасцю ў 2,5—3 тысячы пар у суткі.

Павялічыўся выпуск гумавага абутку на фабрыцы «Ардаль» у Лідзе. Па плану 1940 г. прадугледжан выпуск 1 млн. 210 тыс. пар абутку супроць 985 тыс. пар у 1939 г. Пры былым уладару фабрыкі гумавы абутак выпускаўся выключна з прывознага натуральнага каучука. У сучасны момант фабрыка вырабляе гумавы абутак выключна з айчыннага сінтэтычнага каучука.

На прадпрыемствах шырока разгарнулася соцыялістычнае спаборніцтва. Большасць рабочых лёгкай прамысловасці перавыконвае ўстаноўленыя нормы выпрацоўкі. На скурзаводзе № 1 у Беластоку цягнульшчык тав. Пілецкі выконвае норму на 222 проц. Дубільшчык тав. Ожэховіч (скурзавод № 2, Беласток) дае 218 проц. нормы выпрацоўкі. Такіх стаханаўцаў, паказваючых сапраўдныя ўзоры соцыялістычных адносін да працы, на прадпрыемствах заходніх абласцей многа.

Частушкі аб новым

Аб радасці працы, аб шчасці жыць пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі спявае вызвалены народ. Прыводзім некаторыя з частушак, складзеных сялянамі Пінскай вобласці.

Добра нам без паноў жыць.
На сэрцы весела, няма чаго тужыць.
Хачу расказаць усім радасць сваю:
Аб новым жыцці, аб радзіме пяю.

Хай расце наш край радзімы,
Нядоля знікла назаўсёды.
І ты, наш Сталін, наш любімы
Жыві на доўгія годы!

Хай паны ды кулакі
Плачуць горкімі слязьмі.
Мы шчаслівыя, мы вольныя,
З намі сонца, Сталін з намі!

МТС разгарнула работы:
Трактары к нам на поле прыйшлі.
Аблягчылі яны нам клапоты.
Беззямелле з бядой адыйшлі...

Трактар сіла, моц стальная,
Ўсю падыме цаліну
Жыццё нанова расцвітае,
Перастроім старыну.

АХОВА ЗДАРОЎЯ ПРАЦОЎНЫХ

Незадачлівыя польскія ўладары не цікавіліся аховай здароўя працоўных. Медыцынская дапамога была аддана на водкуп капіталістам і прыватнікам. Медыцына ў панскай Польшчы была недаступна працоўным масам.

Совецкая ўлада з першых-жа дзён абвясціла і правяла ў жыццё прынцып **бясплатнага і агульнадаступнага медыцынскага абслугоўвання насельніцтва.**

У заходніх абласцях зараз працуюць 112 станцый хуткай дапамогі, раней не было ні адной. 335 паліклінік і амбулаторый абслугоўваюць хворых. Адкрыта 38 медыцынскіх пунктаў на прадпрыемствах. Раней рабочыя масы былі пазбаўлены медыцынскай дапамогі.

Да совецкай улады на тэрыторыі заходніх абласцей было толькі 66 больніц, з іх 6 на сяле. Зараз больнічная сетка павялічылася да 200. Да канца года колькасць больніц дасягне 260, з іх 115 у сельскіх мясцовасцях. Колькасць коек у больніцах павялічылася больш чым у 3 разы. Пад больніцы адведзены лепшыя будынкі — палацы вяльмож, вілы капіталістаў, сядзібы памешчыкаў.

Да 1 ліпеня на вёсцы створана 170 фельчарскіх і фельчарска-акушэрскіх пунктаў, якія раней зусім не існавалі. Да канца года іх будзе не менш 350.

Значныя кадры медыцынскіх работнікаў пасланы ў заходнія вобласці: 150 урачоў, 630 фельчараў, 1700 медыцынскіх сясцёр.

Жанчына-маці ўпершыню адчула клопаты аб сабе і дзіцяці. Зараз у заходніх абласцях працуюць радзільныя дамы на 600 коек, 40 дзіцячых кансультацый, 24 малочныя кухні, яслі на 905 дзяцей.

Упершыню працоўныя былой Заходняй Беларусі лечацца і адпачываюць у санаторыях і на курортах. У Друскеніках, дзе адпачывала польская знаць і буржуазія, зараз лечацца рабочыя-ткачы, служачыя. Апрача таго, працуюць санаторыі ў Новаельні, Баранавіцкай вобласці, Маларыцэ і Свяцку, Брэсцкай вобласці. У гэтым годзе на капітальнае будаўніцтва па сістэме аховы здароўя будзе выдаткавана каля 4 з палавінай мільёна рублёў.

У сонечным Артэку

Мне выпала вялікае шчасце. За выдатную вучобу мяне паслалі ва ўсесаюзны піонерскі лагер—слаўны Артэк.

Аб такім цудоўным адпачынку я ніколі нават і не марыў. Пры польскіх панах я, сын селяніна-бедняка, нічога не ведаў, апрача цемры, галечы і голаду.

У лагеры я прабыў 40 дзён. Хутка праляцелі яны, але я ніколі ў жыцці аб іх не забуду.

Вяртаючыся з Артэка, я быў у Маскве, сталіцы нашай радзімы. Наведаў маўзалей Леніна, быў на Ўсесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы, ездзіў у метро.

Міхась КЛЫШКО,
вучань 6-га класа беларускай сярэдняй школы № 2, г. Баранавічы.

Да прыходу Чырвонай Арміі курорт Друскенікі (Беластоцкай вобласці) быў даступны толькі капіталістам. Зараз гэта совецкі курорт, дзе адпачываюць сотні працоўных з усіх канцоў БССР. На здымку: конюх калгаса «Кастрычнік», Прапойскага раёна, Магілеўскай вобласці, М. Е. Дзямін і звенневая калгаса «Пуцілавец», Шклоўскага раёна, Магілеўскай вобласці, дэпутат Вярхоўнага Совета БССР М. К. Бандаркова на адпачынку.

Фото Л. Велікжаніна. (Фотакліша ТАСС).

СОВЕЦКІ БЕЛАСТОК

Працоўныя Беластока дзейна рыхтуюцца да гадавіны свайго вызвалення ад іга польскай шляхты. На прадпрыемствах і ва ўстановах праходзяць гутаркі. Агітатары расказваюць аб велізарных зменах за першы год совецкай улады ў Беластоку.

Адзінаццаць тысяч беспрацоўных атрымалі работу. Лік рабочых на тэкстыльных прадпрыемствах павялічыўся ўдвая. Тэкстыльныя фабрыкі штомесячна выпускаюць каля мільёна метраў суконных тканін. На заводах, фабрыках, чыгуначным транспарце растуць рады стаханаўцаў і ўдарнікаў.

З кожным днём паляпшаецца культурнае і медыцынскае абслугоўванне насельніцтва горада. У Беластоку адкрыт Педагагічны інстытут. Працуюць два тэатры, ёсць Дом пісьменніка, Дом народнай творчасці, Дом настаўніка, філармонія. Тысячы дзяцей працоўных вучацца ў 30 школах. Утрая павялічылася сетка медыцынскіх устаноў. У Беластоку зараз ёсць восем паліклінік, пяць больніц, тры амбулаторыі, анатама-паталагічны інстытут, венералагічны дыспансер, санітарная станцыя.

На буйнейшых прадпрыемствах абсталявана 16 медыцынскіх пунктаў. Адкрыта пяць дзіцячых ясляў. Горад абагаціўся ўпарадкаванымі лазнямі, пральнямі, забрукаванымі вуліцамі, пракладаецца каналізацыя. У Беластоку разгарнулася вялікае будаўніцтва, на якое адпушчана 27 мільёнаў рублёў.

ПРАВА НА АДПАЧЫНАК

У панскай Польшчы я штогод «адпачывала» 4—5 месяцаў. Фабрыкі працавалі толькі поўгода, а астатні час рабочыя былі без работы. На 10 злотых у тыдзень, якія выдаваліся па беспрацоўю ў тры першых месяцы, на курорт, зразумела, не паедзеш. Ды і не прынята было ў рабочых ездзіць куды-небудзь на адпачынак. Курорты былі для багатых людзей — гандляроў, чыноўнікаў, капіталістаў.

У доме адпачынку «Ніўкі» (Барысаўскі раён), куды я трапіла ўпершыню ў жыцці, аб нас клапаціліся, як аб маленькіх. Кармілі нас чатыры разы ў дзень, сытна, смачна. Многа было ўсялякіх забаў. Сумаваць не было калі.

Толькі ў совецкай краіне магчымы такія клопаты аб рабочых.

Соф'я ГАБРЫЕЛЬ,
тэкстыльшчыца Беластока.

СЯЛЯНЕ АТРЫМАЛІ ЗЯМЛЮ

За год існавання совецкай улады ў заходніх абласцях былым батракам, малазямельным і беззямельным сялянам раздана 430.982 гектары былой панскай і асадніцкай зямлі. Сяляне атрымалі 14.086 коней, 33.400 кароў, многа свіней, авечак і іншай дробнай жывёлы. Па адных толькі Баранавіцкай і Вілейскай абласцях сярод батракоў і бяднейшых сялян было размеркавана 10.285 свіней і 6.938 авечак.

Ужо ўвосень 1939 г. каля 20.000 батрацкіх і малазямельных гаспадарак упершыню пасеялі азімае жыта на сваёй зямлі, атрыманай ад совецкай улады. На абсемяненне зямлі калгаснікі, былыя батракі і бедмякі Беластоцкай, Пінскай, Баранавіцкай і Вілейскай абласцей, атрымалі вясной 8.140 тон насення зернавых. На Вілейскай, Баранавіцкай і Беластоцкай абласцях размеркавана сярод сялян 9.783 тоны насення бульбы.

ВЕТЭРЫНАРНЫЯ ЛЯЧЭБНІЦЫ, ПУНКТЫ, ЛАБАРАТОРЫІ

У заходнія вобласці БССР было накіравана для работы 105 ветэрынарных урачоў і фельчароў. Адкрыты 5 абласных ветэрынарна-бактэрыялагічных лабараторый, 101 райветлячэбніца, 192 ветэрынарныя пункты. У ветэрынарныя лячэбніцы і пункты накіравана розных медыкаментаў на 412 тыс. рублёў і звыш 1.000 тон дэзінфіцыруючых сродкаў на суму 1.900.000 рублёў. 145 мясцовых ветэрынарных работнікаў прайшлі перападрыхтоўку і прыцягнуты да актыўнай работы па ветэрынарыі. Усяго на арганізацыю ветэрынарнай справы ў заходніх абласцях асігнавана па рэспубліканскаму бюджэту на 1940 г. 11.813.600 рублёў.

У новым калгасе

Калгас «Чырвоны сцяг», Налібокскага сельсовета, Навагрудскага раёна, з'яўляецца адным з перадавых у раёне. Дружна змагаюцца калгаснікі за высокі ўраджай, за заможнае і культурнае жыццё.

Калгас закончыў уборку зернавых культур. Поўнасцю ўбрана 165 гектараў жыта, 10,5 гектара ячменю, 3 гектары пшаніцы. Каб скарыстаць усіх калгаснікаў на рабоце, арганізаваны яслі для дзяцей.

З самага пачатку ўборкі было арганізавана звяно, у якім працуюць калгасніцы Шаптун Надзежда, Кулеўская Маланія і Дзешук Феафанія. Штодзённа звяно выходзіць на поле. На жніве жыта гэтыя калгасніцы выжыналі па 0,26 — 0,30 гектара пры норме 0.12 гектара. Добрасумленна працуюць 65-гадовая калгасніца Юлія Карпоўская, Аляксандра Дзешук і 2 яе дачкі, перавыконваючы нормы выпрацоўкі.

Працоўнае сялянства ідзе ў калгасы

З кожным днём расце лік калгасаў у заходніх абласцях рэспублікі. Ужо арганізаван 571 калгас. Яны яднаюць 30.000 сялянскіх двароў. Калгасы паказваюць узоры барацьбы за высокія ўраджаі, за прадукцыйную жывёлагадоўлю.

Трактары і камбайны працуюць на палях

У заходніх абласцях створана 101 МТС. Арганізуюцца 101 машынна-трактарная майстэрня бягучага рамонту і 5 майстэрань капітальнага рамонту.

У МТС налічваецца 951 трактар, 193 аўтамашыны, 840 трактарных плугоў, 438 культыватараў, 228 дыскавых боран, 300 сеялак, 157 складаных і поўскладаных малатарань. У соўгасах, арганізаваных на землях буйных памешчыкаў, паявіліся совецкія камбайны.

Разам з тэхнікай на калгасныя і сялянскія палі прыбылі вопытныя вадзіцелі машын: 723 трактарысты, 191 механік. Для работы ў заходніх абласцях былі накіраваны 63 аграномы, заатэхнікі, работнікі ўчоту і інш. На арганізацыю школ па падрыхтоўцы механікаў сельскай гаспадаркі было адпушчана 2.600.000 рублёў. На адной толькі Баранавіцкай вобласці на курсах вучыліся 52 камбайнеры і 258 трактарыстаў, сярод якіх 60 жанчын.

Да гадавіны пераходу Чырвонай Арміяй граніцы для абароны жыцця і маёмасці насельніцтва Заходняй Украіны і Заходняй Беларусі. Непазнавальна змяніліся гарады заходніх абласцей Совецкай Беларусі. Упарадкаваліся вуліцы, плошчы. На здымку: від на Совецкую плошчу гор. Беластока раней (злева) і від гэтай-жа плошчы цяпер (справа).

Фото Е. Халдзя. (Фотахроніка БЕЛТА).

Новая раённая больніца

Працоўныя Крывіцкага раёна рыхтуюць дастойную сустрэчу ўсенароднаму святу — першай гадавіне вызвалення Заходняй Беларусі ад іга польскіх паноў. У чэсць свята ў мястэчку Даўгінава адкрываецца новая раённая больніца. Больніца абсталявана навейшай совецкай апаратурай, забяспечана спецыялістамі. Пры больніцы ёсць радзільнае аддзяленне.

У раённым цэнтры да свята адкрываецца новы Дом соцыялістычнай культуры на 250 месц. Пры Доме будзе стацыянарная кіноўстаноўка.

У БССР — 11 МІЛЬЁНАЎ НАСЕЛЬНІЦТВА

Зараз БССР па сваёй тэрыторыі значна большая такіх дзяржаў, як Данія, Бельгія, Швейцарыя, Галандыя, Балгарыя, Грэцыя. Насельніцтва Совецкай Беларусі пасля ўваходжання ў яе састаў Заходняй Беларусі павялічылася з 6 млн. да 11 млн. чалавек. Гэта больш насельніцтва Швецыі, Нарвегіі, Фінляндыі, Грэцыі, Венгрыі, Балгарыі, Партугаліі.

НАРОДНЫЯ ДЭПУТАТЫ

Сярод дэпутатаў Вярхоўнага Совета БССР ад заходніх абласцей: рабочых — 61 чалавек (30 проц.), сялян—90 чалавек (45 проц.), інтэлігенцыі — 51 чалавек (25 проц.). Па нацыянальнаму саставу: беларусаў — 136, рускіх — 33, украінцаў — 4, яўрэяў — 12, палякаў — 15, грузін — 1, літоўцаў — 1.

Днепра-Бугскі канал

У снежні 1939 г. пачалося будаўніцтва Днепра-Бугскага воднага шляху, які павінен злучыць прыток Дняпра — Прыпяць з ракой Заходні Буг.

Дзякуючы шырокай палітыка-масавай рабоце, праведзенай партыйнай арганізацыяй, і разгортванню соцыялістычнага спаборніцтва, 1 жніўня ўсе работы на канале былі закончаны. За 210 дзён пабудаван Днепра-Бугскі водны шлях на адлегласці 202 кіламетраў. Аб грандыёзных маштабах работ на канале можна меркаваць па таму, што адной зямлі вынута 5,5 мільёна кубаметраў. На новай воднай трасе пайшлі першыя караваны суднаў.

Па Днепра-Бугскаму каналу ў вызвалены край паплывуць сотні гандлёвых караванаў з нафтай, соллю, металам, машынамі і іншымі прамысловымі таварамі. А адсюль пойдзе лес, будаўнічыя матэрыялы, сельскагаспадарчыя прадукты.

Днепра-Бугскі канал мае велізарнае эканамічнае і культурнае значэнне. Ён дазваляе сялянам заходняга Палесся, пакутваўшым вякамі ад беззямелля, асушыць сотні тысяч гектараў малярыйных балот і ператварыць іх у пладародныя палі і лугі.

Днепра-Бугскі канал—гэтае грандыёзнае гідратэхнічнае збудаванне — пабудаваў вызвалены народ пад кіраўніцтвам партыі большэвікоў.

ЗА РУБЯЖОМ

Тактыка германскай авіяцыі

ЛОНДАН, 10 верасня. (ТАСС). Як перадае агенцтва Рэйтэр, масавы налёт германскай авіяцыі на Лондан 8 верасня пераканаў аўтарытэтныя авіяцыйныя кругі ў тым, што вайна ў паветры дасягнула найбольш буйных размераў у параўнанні з тым, што мела месца да гэтага часу. На думку гэтых кругоў, верасень з'явіцца найбольш бурлівым месяцам. У гэтых кругах лічаць, што распачаты напад на Лондан з'явіцца рэпрызай за пашкоджанні, нанесеныя англійскай авіяцыяй Берліну.

Германскія налёты на Лондан маюць на мэце не толькі паказаць дзейнасць англійскай авіяцыі і прычыніць страты ваенным аб'ектам, але і ўздзейнічаць на маральны стан грамадзянскага насельніцтва. Англійскія авіяцыйныя кругі лічаць, што Германія імкнецца перш за ўсё знішчыць англійскую знішчальную авіяцыю з тым, каб затым лягчэй было ўзмацніць сілы бамбардыроўшчыкаў і тым самым расчысціць шлях для ўтаржэння на Брытанскія астравы. Падкрэсліваецца, што аперацыі германскай авіяцыі яшчэ не дасягнулі кульмінацыйнага пункта.

Далей у паведамленні ўказваецца, што «несталасць надвор'я зрабіла ...» [illegible]

Авіяцыйны аглядальнік газеты «Дэйлі тэлеграф энд морнінг пост» паведамляе, што да бамбардыроўкі Лондана раней днём і ноччу немцы скарыстоўвалі бамбардыроўшчыкі тыпу «Дорньё». Германскія бамбардыроўшчыкі лятаюць звеннямі па 8 або 9 самалётаў у звяне. Кожнае звяно суправаджаецца знішчальнікамі, якія па колькасці перавышаюць колькасць бамбардыроўшчыкаў у шэсць разоў.

Прымяненне ў такіх вялікіх размерах знішчальнай авіяцыі для аховы бамбардыроўшчыкаў тлумачыцца ўпартымі ... [illegible]

Германскія бамбардыроўшчыкі скідвалі бомбы з вышыні ў 12 тысяч футаў. У сувязі з гэтым ... [illegible]

Некаторыя германскія самалёты ... [illegible]

Германская авіяцыя можа прымяніць тактыку скарыстання ў вялікай колькасці знішчальнай авіяцыі ... [illegible]

Вынікі бамбардыроўкі Лондана

НЬЮ-ЙОРК, 11 верасня. (ТАСС). Як паведамляе газета «Нью-Йорк таймс», у выніку бамбардыроўкі Лондана значна пацярпелі раёны ... Разбурэнні нанесены дзелавой частцы горада і населеным раёнам, якія знаходзяцца паблізу ад ваенных аб'ектаў.

Газета піша, што, «як відаць, ні адзін горад у свеце не цярпеў столькі пакут, колькі церпіць Лондан». Нельга параўнаць пакуты, перанесеныя жыхарамі польскіх і французскіх гарадоў з цяперашнімі пакутамі лонданцаў.

Газета адзначае, што калі ... германскіх бамбардыроўшчыкаў ... [illegible]

Зводка італьянскага камандавання

РЫМ, 11 верасня. (ТАСС). Агенцтва Стэфані перадае наступную зводку італьянскага камандавання: «Італьянскія самалёты зрабілі налёты на раёны Салума, Сідзі-Барані, Мерса-Матрух, дзе скінулі бомбы і абстралялі аўтакалоны войск праціўніка. Збіты два знішчальнікі праціўніка. Два італьянскія самалёты не вярнуліся на базу. Праціўнік зрабіў налёты на Бардзія, Тобрук, Дэрна і Лій. Нанесены невялікія страты. Забіта 13 і ранена 21 чалавек. Адзін непрыяцельскі самалёт збіт.

Ва Усходняй Афрыцы англійскія самалёты скінулі бомбы на Касала. Збіт адзін англійскі самалёт».

Успалымняючыяся лісточкі цэлюлозы

БЕРЛІН, 11 верасня. (ТАСС). Паводле паведамлення германскага інфармацыйнага бюро, англійскія лётчыкі ў апошні час скідваюць лёгка ўспалымняючыяся лісточкі з цэлюлозы, выклікаючы пажары ў вёсках, на палях і ў лясах. Газета «Дейчэ альгемейне цэйтунг» піша, што гэтыя лёгка ўспалымняючыяся лісточкі прадстаўляюць новы сродак барацьбы, да якога прыбягаюць англічане. Бамбардыроўка ваенных аб'ектаў Лондана з'яўляецца адказам на дзеянні англійскай авіяцыі супроць Германіі

Ваенныя дзеянні ў Кітаі

У ПАЎНОЧНЫМ КІТАІ

У правінцыі Шаньсі працягваюцца ўпорныя баі ўздоўж Чжэндзін-Тайюаньскай чыгункі.

Недалёка ад граніцы правінцыі Хэбэй і Хэнань кітайскія партызаны пусцілі пад адкос японскі воінскі поезд. Забіта звыш ста японцаў.

У ЦЭНТРАЛЬНЫМ КІТАІ

На поўдні правінцыі Хубэй японцы прабавалі наступаць уздоўж шасе Цзінчжоу—Данян, але, страціўшы забітымі звыш 200 чалавек, адступілі.

11 верасня. (ТАСС).

Міжнародная хроніка

⊙ Многа жанчын і дзяцей Лондана эвакуіравана 9 верасня ў Заходнюю Англію.

⊙ У Французскім Марока арыштавана многа асоб, абвінавачваемых у агітацыі супроць урада Петэна. Мяркуюць, што сярод іх — былыя афіцэры — старонпікі генерала дэ Голя.

⊙ Таварыства нарвежскіх суднаўласнікаў загадала капітанам сваіх суднаў, што знаходзяцца за граніцай і выконваюць дырэктывы нарвежскага ўрада, які знаходзіцца ў Лондане, неадкладна вярнуцца ў Нарвегію. Непаслухмяныя будуць пазбаўлены нарвежскага падданства, а маёмасць будзе канфіскавана.

⊙ На Філіпінах, у правінцыі Танбао большасці насельніцтва пагражае голад у сувязі з недахопам рысу. Большасць жыхароў харчуецца травамі.

ПАДРЫХТОЎКА ДА ЮБІЛЕЯЎ ЯНКІ КУПАЛЫ І ЗМІТРАКА БЯДУЛІ

Пад старшынствам наркома асветы БССР тав. Уралавай адбылося пасяджэнне камісіі па правядзенню юбілея — 35-годдзя літаратурнай дзейнасці народнага паэта БССР, ордэнаносца Янкі Купалы.

Камісія рашыла звярнуцца ў Праўленне ССП СССР і ўраду БССР аб правядзенні ў Мінску 8 снежня ўрачыстага пасяджэння прэзідыума ССП СССР сумесна з Праўленнем ССП БССР і прадстаўнікамі партыйных і грамадскіх арганізацый, прысвечанага юбілею. Даклад аб юбіляру зробіць акадэмік С. Я. Вальфсон.

9 снежня на сумесным пасяджэнні прэзідыума ССП СССР, Праўлення ССП БССР і прэзідыума Акадэміі навук БССР намечана заслухаць два навуковыя даклады аб творчасці Янкі Купалы.

На юбілей запрашаюцца буйнейшыя пісьменнікі і паэты саюзных рэспублік. Рашана выпусціць спецыяльную брашуру, прысвечаную біяграфіі і літаратурнай дзейнасці Я. Купалы. Для рэдагавання брашуры выдзелены тт. Гарбуноў, Лынькоў, Якуб Колас, Кучар і Міровіч. 7 снежня выпускаецца спецыяльны нумар газеты «Літаратура і мастацтва».

У абласных цэнтрах, а таксама ў буйных гарадах на прадпрыемствах, у клубах і навучальных установах будуць праведзены літаратурныя вечары ў гонар юбіляра. Выдзелена 11 дакладчыкаў. У іх ліку пісьменнікі-ордэнаносцы тт. Крапіва, Бядуля, пісьменнікі тт. Чорны, Блікновіч, Кулакоўскі, Танк, Пестрак і іншыя.

Будуць створаны абласныя юбілейныя камітэты па правядзенню 35-годдзя літаратурнай дзейнасці Янкі Купалы.

Намечана арганізаваць юбілейны вечар у Маскве. Дакладчыкам вызначан тав. Лынькоў.

Дзяржаўным выдавецтвам пры СНК БССР ставіцца пытанне аб выданні поўнага збору твораў Янкі Купалы.

У Беларускай дзяржаўнай бібліятэцы імені Леніна арганізуецца выстаўка аб творчасці Янкі Купалы. Кніжныя вітрыны, прысвечаныя Янку Купале, наладзяць бібліятэкі і кніжныя магазіны рэспублікі.

Узбуджаецца хадайніцтва перад Саўнаркомам БССР аб назначэнні 5—6 стыпендый імені Янкі Купалы на літаратурных факультэтах педагагічных інстытутаў і ў тэатральным інстытуце.

***

Пад старшынствам прэзідэнта Акадэміі навук БССР тав. Горава адбылося пасяджэнне камісіі па правядзенню юбілея — 30-годдзя літаратурнай дзейнасці пісьменніка-ордэнаносца Змітрака Бядулі. Камісія намеціла рад мерапрыемстваў.

5 кастрычніка 1940 года ў будынку Першага Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра адбудзецца агульнагарадскі літаратурны вечар, арганізуемы Праўленнем саюза совецкіх пісьменнікаў БССР з удзелам прадстаўнікоў партыйных і грамадскіх арганізацый Мінска. Даклад аб юбіляру зробіць тав. Вольскі.

Дзяржаўны Вялікі тэатр оперы і балета БССР і Першы Беларускі драматычны тэатр прыўрочаць да юбілея пастаноўкі балета і п'есы «Салавей».

Акадэміі навук БССР даручана выпусціць спецыяльную брашуру, прысвечаную біяграфіі і літаратурнай дзейнасці Змітрака Бядулі. Будуць арганізаваны літаратурныя вечары ў абласных цэнтрах, у гарадах, на прадпрыемствах, у клубах і навучальных установах і наладжаны кніжныя выстаўкі і вітрыны ў бібліятэках.

Перад Наркомасветы БССР пастаўлена пытанне аб прысваенні адной са школ імені Змітрака Бядулі.

ПОЛЬСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭАТР БССР—НА ЎЗДЫМЕ

(Гутарка з нам. начальніка Упраўлення па справах мастацтваў пры СНК БССР тав. Ф. І. ДАДЗІОМАВАЙ)

Незадачлівыя польскія ўладары праследвалі ўсякае праяўленне нацыянальнай культуры і мастацтва. На тэрыторыі былой Заходняй Беларусі не было ні аднаго стацыянарнага тэатра. Рускія і яўрэйскія тэатры маглі толькі раз у тры дні ставіць спектаклі ў мястэчках. Беларускі тэатр быў пад забаронай. Ды і польскія тэатры існавалі толькі ў Варшаве і Кракаве. Іх падкармлівалі польскія ўлады. А ў гарады Заходняй Беларусі зрэдку прыязджалі наспех скалочаныя прыватныя трупы, якія не мелі свайго творчага твару, не было ў іх і месца для работы. Характэрны факт. На ўсёй тэрыторыі былой Заходняй Беларусі тэатральныя будынкі мелі толькі два гарады — Беласток і Гродна, прычым Беластоцкі тэатр будаваўся 5 год і быў закончан толькі ў 1939 годзе.

З устанаўленнем совецкай улады пачалася вялікая творчая работа і на фронце мастацтва. У снежні мінулага года быў створан Польскі дзяржаўны тэатр БССР з базай у г. Гродна. У гэтым факце знайшла яркае адлюстраванне ленінска-сталінская нацыянальная палітыка, клопаты партыі і ўрада аб развіцці культуры ўсіх народаў вялікага Совецкага Саюза.

Мастацкім кіраўніком польскага тэатра з'яўляецца выдатны рэжысёр і артыст А. М. Венгерка. Тэатр мае добры творчы калектыў — каля 30 чалавек. Сярод іх вядучыя акторы тт. Вашчаровіч, Бароўская, Слівінскі, Бутрым, Брылінскі, Касабуцкая і іншыя.

Першай пастаноўкай тэатра была папулярная п'еса вядомай польскай пісьменніцы Запольскай «Мараль пані Дульскай». У рэпертуары тэатра таксама п'есы «Пігмаліён»—Бернарда Шоу, «Каварства і любоў» — Шылера і іншыя.

З вялікім уздымам калектыў рыхтуе прэм'еру — п'есу В. Вішнеўскага «Аптымістычная трагедыя». Ролю камісара выканае таленавітая артыстка Бароўская. Першы совецкі спектакль з'явіцца вялікай школай выхавання калектыва, успрыняцця ім совецкай рэчаіснасці. Дырэктар тэатра—дацэнт па мастацтвазнаўству А. А. Ламакіна—ва многім дапамагла калектыву зразумець сэнс п'есы, спецыфіку ўзаемаадносін у чырвоным флоце.

Афармленне п'есы даручана мастаку т. Сокалаву.

Прэм'ера будзе паказана ў першых чыслах кастрычніка.

Летам тэатр пабываў на гастролях у Беластоку, Баранавічах і Пінску. З велізарным поспехам прайшлі спектаклі. Іх наведвала не толькі польскае, але беларускае і яўрэйскае насельніцтва. У Беластоку былі аншлагі на працягу дзевяці дзён.

Мастацкі кіраўнік тэатра т. Венгерка ўмела выхоўвае маладыя акторскія кадры, ён смела даручае адказныя ролі пачынаючым акторам з дапаможнага састава. Ролю Фердынанда ў трагедыі Шылера з поспехам выконвае малады артыст Петрашкевіч. У асобе т. Венгерка мы маем выдатнага майстра сцэны, які ўсёй душой адданы любімай справе.

Спектаклі тэатра адзначаюцца высокай мастацкай культурай і дакладным афармленнем. Упраўленне па справах мастацтваў пры СНК БССР усямерна дапамагае тэатру сродкамі і матэрыяламі, стварае ўсе ўмовы для яго творчага росту.

Перад Польскім дзяржаўным тэатрам БССР — выдатныя перспектывы і вялікае будучае.

Прыезд групы польскіх совецкіх пісьменнікаў у Мінск

Па запрашэнню Саюза совецкіх пісьменнікаў БССР у Мінск прыехала з Беластока група польскіх совецкіх пісьменнікаў у саставе тт. Яніны Бранеўскай, Найдус, Дабжынскай, Главацкага. Пісьменнікі прабудуць тут некалькі дзён, азнаёмяцца з гаспадарчымі і культурнымі дасягненнямі сталіцы БССР. У часе сустрэчы з пісьменнікамі Мінска яны раскажуць аб сваіх творчых планах.

У гутарцы з карэспандэнтам «Звязды» тав. Бранеўская паведаміла, што польскія пісьменнікі Беластока разам з усім совецкім народам актыўна рыхтуюцца да знамянальнай даты—17 верасня—дня вызвалення Заходняй Беларусі ад панскага гнёту. Творчы ўздым у польскіх пісьменнікаў велізарны. Совецкая ўлада стварыла ўсе ўмовы для плённай работы іх на карысць народа.

За мінулы год тав. Бранеўская закончыла новую аповесць «Вандраванне меднага грошыка», у якой апісваецца жыццё розных слаёў насельніцтва ў панскай Польшчы, пакуты гарадской і сельскай беднаты. Аповесць хутка выйдзе з друку на беларускай мове ў выданні Дзяржаўнага выдавецтва пры СНК БССР.

Тав. Бранеўская расказала аб творчых планах польскіх совецкіх пісьменнікаў. Елена Сельм здала выдавецтву зборнік расказаў «Дзень учарашні» і заканчвае вялікую аповесць «Я, ты і ўвесь свет». Пачынаючая пісьменніца Валенціна Найдус напісала некалькі навел аб новым жыцці на вызваленай зямлі. Гэтыя навелы прысвечаны тэкстыльшчыкам Беластока. Таленавіты паэт Юрый Равіч напісаў вялікую паэму «Адліга і сонца»—аб мінулым і сучасным, тры навелы, у тым ліку адну аб вайне на Захадзе, і каля 20 вершаў. Некалькі навел падрыхтавала пісьменніца Ханка Дабжынская.

Прэм'ера оперы „Чыо-Чыо-Сан“

11 верасня ў Беларускім ордэна Леніна Дзяржаўным тэатры оперы і балета адбылася прэм'ера оперы «Чыо-Чыо-Сан» — італьянскага кампазітара Пучыні.

Вядучыя партыі выконвалі заслужаныя артысты БССР В. М. Малькова, В. Ф. Лапін, артысты В. К. Пукст, А. Т. Касцяневіч, Е. А. Шапіхін і іншыя.

Спектакль прайшоў з вялікім поспехам.

(БЕЛТА).

Дзіцячыя яслі ў калгасе

У калгасе імені 17 верасня, Высокаўскага сельсовета, Брэсцкай вобласці, працуюць дзіцячыя яслі. Спачатку ў яслях знаходзілася 20 дзяцей. Зараз іх наведвае 50 дзяцей калгаснікаў. Яслі дапамаглі жанчынам-калгасніцам вызваліцца ад клопатаў па догляду дзяцей і актыўна працаваць у калгасе.

ДА ДЗЕСЯТАЙ ГАДАВІНЫ З ДНЯ СМЕРЦІ І. Е. РЭПІНА

ВІЦЕБСК. У гэтым месяцы спаўняецца 10 год з дня смерці вялікага рускага мастака-рэаліста Ільі Ефімавіча Рэпіна. Пачынаючы з 1891 па 1900 год, выдатны мастак кісці перыядычна жыў і працаваў недалёка ад Віцебска—у Здраўневе. Гэту сядзібу Ілья Ефімавіч набыў у 1891 годзе. Па яго эскізах быў пабудаван дом з мастацкай майстэрняй. Да дома прылягае фруктовы сад.

Вялікія сімпатыі мастака да беларусі, свабодалюбівага і мужнага народа, адлюстраваны ў многіх яго творах, у лістах да сяброў і блізкіх. Багацце і хараство беларускай прыроды натхнялі мастака. Тут, у Здраўневе, ім былі напісаны звыш 20 работ, сярод якіх славутыя пейзажы: «На Заходняй Дзвіне», «Квітнеючая яблыня»; эцюды — «Бел...», «Асенні букет» і інш.

І. Е. Рэпін карыстаўся вялікай любоўю і павагай сялян. Многія мясцовыя жыхары з цеплынёй успамінаюць і зараз аб днях прабывання Рэпіна ў Здраўневе. ... канкам Віцебскага раённага Савета ... татаў працоўных узбудзіў хадайніцтва аб прысваенні імені мастака школе Ні... скага сельсовета і пабудове помніка Рэпіну на тэрыторыі сядзібы Здраўнева.

(БЕЛТА).

КОНКУРС НА ЛЕПШЫ ПАЛІТЫЧНЫ ПЛАКАТ

Маскоўскае выдавецтва «Іскусства» праводзіць конкурс на лепшы палітычны плакат на тэмы: сацыялістычнага будаўніцтва, абароны СССР, міжнароднай пралетарскай салідарнасці і іншыя. Прадстаўленыя плакаты павінны быць арыгінальнымі і нідзе раней не надрукаванымі. Размер іх 62Х94 або 72Х104. Плакаты павінны быць падпісаны ... выбраным мастаком.

Устаноўлены 6 прэмій: адна ў 15.000 рублёў, дзве—па 10.000 і тры — па 5.000. Прэміраваныя і адобраныя плакаты прымаюцца да выдання і аплачваюцца па існуючых расцэнках. Не прынятыя да выдання арыгіналы вяртаюцца. Тэрмін конкурса — з 1 верасня па ... снежня 1940 года. Разультаты будуць апублікаваны да 1 студзеня 1941 ...

Новыя фільмы ў кінотэатрах заходніх абласцей

Да гадавіны вызвалення Заходняй Беларусі ад іга польскіх паноў Беларуская кантора «Галоўкінопракат» паслала для дэманстрыравання ў заходніх абласцях БССР мастацкія, гісторыка-дакументальныя фільмы—«Вызваленне» і «На ...най».

У ДОМЕ ПАРТЫЙНАГА АКТЫВА МІНГАРКОМА КП(б)Б

12 верасня, у 8 гадзін вечара, адбудзецца платная публічная лекцыя на тэму: **«Другая імперыялістычная вайна і становішча рабочага класа ў капіталістычных краінах»**. Лектар — ст. палітрук тав. Кулькоў.

Білеты прадаюцца ў канцылярыі і ў літэцы Дома партактыва з першай гадзіны дня да 10 гадзін вечара, а таксама ў райкомах КП(б)Б. Кошт білета 1 руб.

ПАВЕДАМЛЕННЕ

Варашылаўскі РК КП(б)Б паведамляе ўсіх членаў і кандыдатаў партыі раёна, што прыём у вячэрнюю партшколу канчваецца 15 верасня.

Адказны рэдактар Т. С. ГАРБУНОЎ

ДЗЯРЖАЎНЫ ОРДЭНА ЛЕНІНА ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА БССР

12 верасня Прэм'ера. «ЧІО-ЧІО-САН»

Опера на рускай мове. Пачатак у 8 г. 30 м. веч.

13/IX — Салавей

ГАСТРОЛІ ДЗЯРЖАЎНАГА ТЭАТРА МУЗЫКАЛЬНАЙ КАМЕДЫІ БССР. (Памяшканне Белдзярждрамтэатра)

12 верасня «РОЗ-МАРИ»

13/IX—«Цыганский барон»

Пачатак у 8 г. 30 м. вечара. Білеты ў касе тэатра з 2 г. дня да 8 г. 30 м. вечара і ў гарадскіх касах з 12 г. дня да 6 г. вечара.

Кінотэатр «Чырвоная зорка» ЛЮБІМАЯ ДЗЯЎЧЫНА

ГАСТРОЛІ ДЗЯРЖАЎНАГА РУСКАГА ДРАМАТЫЧНАГА ТЭАТРА БССР. (Памяшканне Дзярж. яўрэйск. тэатра БССР)

12 і 13 верасня «КОВАРСТВО И ЛЮБОВЬ»

Пачатак у 8 г. 30 м. вечара. Каса адкрыта з 2 г. дня да 9 г. вечара. Гарадскія касы з 12 г. дня да 6 г. вечара.

Кінотэатр «Родина» СОВЕЦКІЯ ПАТРЫЁТЫ

Кінотэатр «Інтэрнацыянал» «АМАНГЕЛЬДЫ»

Кінотэатр «Спартак» «БЕСПРИДАННИЦА»

Дзіцячы кінотэатр «ПОДКИДЫШ»

Кінотэатр «Навіны дня» НА ДУНАІ

БЕЛАРУСКАЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ФІЛАРМОНІЯ (Памяшканне клуба імені Сталіна)

14 і 16 верасня КАНЦЭРТЫ лаўрэата Ўсесаюзнага конкурса артыстаў эстрады (першая прэмія) Пантофель-Нечэцкая (каларат. сапрано).

Падрабязнасці ў афішах. Папярэдні продаж білетаў у касе клуба штодзённа з 3 г. дня да 9 г. веч.

ДА ЎВАГІ КАЛГАСНІКАЎ, ПІОНЕРАЎ, ШКОЛЬНІКАЎ!

ЗБІРАЙЦЕ ЛЯКАРСТВЕННЫЯ РАСЛІНЫ

НЕ ЎПУСКАЙЦЕ ЧАСУ ЗБОРУ ІХ І

ЗДАВАЙЦЕ

Ў АПТЭКІ, АПТЭЧНЫЯ ПУНКТЫ пры ўрачэбных участках, САНЛАРКІ і МАГАЗІНЫ САНГІГІЕНЫ

НАСТУПНЫЯ ЛЯКАРСТВЕННЫЯ РАСЛІНЫ, ЯГАДЫ І ТРАВЫ (ПА ЎСТАНОЎЛЕНЫХ ЦЭНАХ):

ЧАРНІКУ, СПАРЫННЮ (ражок), ЛІКАПОДЗІЙ (дзераза), ПЛАДЫ ШЫПОЎНІКА, МАЛІНУ СУШАНУЮ, БАДЗЯГУ, КАРУ КРУШЫНЫ, ВОСК, ТАЛАКНЯНКУ, ТРЫФОЛЬ

ПАМЯТАЙЦЕ, ШТО З ГЭТЫХ РАСЛІН ВЫРАБЛЯЮЦЦА НЕАБХОДНЫЯ МЕДЫКАМЕНТЫ, І, ЗДАЮЧЫ ІХ У АПТЭКІ, ВЫ ДАПАМОЖАЦЕ ПАВЯЛІЧЫЦЬ КОЛЬКАСЦЬ ВЕЛЬМІ ПАТРЭБНЫХ ЛЯКАРСТВАЎ ДЛЯ ЛЯЧЭБНЫХ МЭТ.

Усе даведкі можна атрымаць у аптэчных установах і ў Галоўаптэкаўпраўленні — Мінск, вул. Горкага, 1.

ГАЛОЎАПТЭКАЎПРАЎЛЕННЕ БССР.

БЕЛАРУСКАЙ КАНТОРЫ «ЗАГОТСЕНА» для работы ў апараце Белканторы ПАТРАБУЮЦЦА:

НАМЕСНІК ГАЛОЎНАГА БУХГАЛТАРА, СТАРШЫ БУХГАЛТАР, НАЧАЛЬНІК ВЫТВОРЧА-ЭКСПЛААТАЦЫЙНАГА АДДЗЕЛА, ІНЖЫНЕР-МЕХАНІК, КАСІР-БУХГАЛТАР, ТЭХНІК-МЕХАНІК, КУР'ЕР-ПРЫБІРАЛЬШЧЫЦА.

Звяртацца па адрасу: Мінск, вул. Максіма Горкага, 9; тэлефон 24-731.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ТЭХНІКУМ ФІЗІЧНАЙ КУЛЬТУРЫ у г. Мінску аб'яўляе НАБОР СТУДЭНТАЎ на першы курс 1940/41 ВУЧЭБНАГА ГОДА.

У тэхнікум прымаюцца грамадзяне абодвух полаў, ва ўзросце ад 16 да 30 год, з асветай не ніжэй 7 класаў.

Іспыты па беларускай і рускай мовах, матэматыцы, геаграфіі, Канстытуцыі СССР і спартыўных дысцыплінах (гімнастыка і лёгкая атлетыка).

Асобы, маючыя атэстат з ацэнкай па асноўных прадметах на «выдатна», прымаюцца без іспытаў, апрача спартыўных дысцыплін.

ПРЫЁМ ЗАЯЎ ДА 20 ВЕРАСНЯ.

ДЛЯ ПАСТУПЛЕННЯ НЕАБХОДНА ПРАДСТАВІЦЬ НАСТУПНЫЯ ДАКУМЕНТЫ: аўтабіяграфію, пасведчанне аб асвеце, метрычны выпіс, пасведчанне лячэбнай установы аб стане здароўя, даведку аб здачы норм на значок ГПА першай ступені, 2 фотакарткі, завераныя ўстановай.

Пашпарт прад'яўляецца асабіста.

Тэхнікум фізічнай культуры прымае 120 чалавек.

Студэнты 1-га курса забяспечваюцца стыпендыяй ад 98 руб. да 128 руб. у месяц, у залежнасці ад паспяховасці.

ЗАЯВЫ І ДАКУМЕНТЫ ПАСЫЛАЦЬ ПА АДРАСУ: гор. Мінск, вул. Пушкіна, дом № 9. Беларускі дзяржаўны тэхнікум фізічнай культуры, прыёмнай камісіі.

ДЫРЭКЦЫЯ ТЭХНІКУМА.

Беларуская рэспубліканская кантора „ЗАГОТЛЁН“ ДАВОДЗІЦЬ ДА ВЕДАМА КАЛГАСАЎ, МАЮЧЫХ НЯДОІМКІ МІНУЛЫХ ГОД НАСЕННЯ ІЛЬНУ І КАНАПЛІ ПА ССУДЗЕ, КАНТРАКТАЦЫЙНЫХ ДАГАВОРАХ І НАТУРАПЛАЦЕ МТС,

што пастановай Эканомсовета пры СНК СССР за № 318 ад 4 ліпеня 1940 года

ДАЗВОЛЕНА ПАГАШАЦЬ УКАЗАНЫЯ НЯДОІМКІ ПРАДАВОЛЬСТВЕНЫМ ЗЯРНОМ па эквіваленту 2 цэнтнеры продзярна за 1 цэнтнер насення ільну, канаплі з даплатай розніцы ў цане грашыма.

ЗЯРНО ПРЫМАЕЦЦА ПУНКТАМІ «ЗАГОТЗЯРНО».

БЕЛКАНТОРА «ЗАГОТЛЁН».

23-24 ВЕРАСНЯ 1940 г.

2 ТЫРАЖ ВЫЙГРЫШАЎ ПАЗЫКІ Трэцяй пяцігодкі (выпуск 2-га года)

у г. ВАРАШЫЛАЎСКУ (Орджанікідзеўскага краю).

Ці атрымалі вы аблігацыі па падпісцы?

ГРАМАДЗЯНЕ, якія НЕ АТРЫМАЛІ АБЛІГАЦЫЙ ПАЗЫКІ Трэцяй пяцігодкі (ВЫПУСК ДРУГОГА ГОДА) ПА СВАЁЙ ПАДПІСЦЫ НА ПРАДПРЫЕМСТВАХ І ЎСТАНОВАХ, МОГУЦЬ АТРЫМАЦЬ ІХ У РАЁННЫХ АШЧАДНЫХ КАСАХ ПА *месцу знаходжання прадпрыемстваў і ўстаноў.*

ПАДПІСЧЫКІ, НЕ АТРЫМАЎШЫЯ СВАІХ АБЛІГАЦЫЙ, *не ўдзельнічаюць у тыражах выйгрышаў па пазыцы.*

Упраўленне дзяржашчадкас і дзяржкрэдыта БССР.

ДА ВЕДАМА ПЛАТНІКАЎ АКЛАДНЫХ СТРАХАВЫХ ПЛАЦЯЖОЎ у ВІЦЕБСКАЙ, ГОМЕЛЬСКАЙ, МІНСКАЙ, МАГІЛЕЎСКАЙ і ПАЛЕСКАЙ АБЛАСЦЯХ.

15 верасня 1940 года канчаецца першы тэрмін уплаты страхавых плацяжоў па абавязковаму акладному страхаванню.

ПРАЎЛЕННІ КАЛГАСАЎ І ГРАМАДЗЯНЕ!

Унасіце своечасова страхавыя плацяжы па абавязковаму страхаванню.

За пратэрміноўку ўзносаў страхавых плацяжоў НАЛІЧАЕЦЦА ПЕНЯ: з грамадзян — 0,1 проц., з калгасаў — 0,05 проц. за кожны дзень пратэрміноўкі.

УПРАЎЛЕННЕ ДЗЯРЖСТРАХА НКФ БССР.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАВЕЦТВА: Мінск. Совецкая, 49. Тэлефоны рэдакцыі: адказнага рэдактара — 20-000 (камутатар), дадатковы — 102, прыёмная рэдактара — 2-18-52, намесніка адказнага рэдактара — 2-51-88, адказнага сакратара — 2-13-53, намесніка адказнага сакратара — 2-24-12, сакратарыята — 2-39-55. АДДЗЕЛАЎ: заг. партыйнага аддзела — 2-18-46, літработнікаў — 2-13-56, заг. аддзелам прапаганды і агітацыі — 2-51-89, заг. эканамічнага аддзела — 2-08-30, літработнікаў — 2-15-56, літработнікаў па літаратуры і мастацтву, школах і ваенна-фізкультурнай работы— 2-18-85, унутранай інфармацыі — 2-13-99, аддзела рабселькораў і пісем працоўных — 2-08-44, 2-18-45, заг. выдавецтва — 2-13-58, бухгалтэрыі выдавецтва і аддзела аб'яў —2-13-60, выпускаючага—2-47-68, карэктарскай—2-13-57.

У4008. Мінск, друкарня «Звязды», Савецкая, 49. Кр., М., Ш.